BULLETIN SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC

ROČNÍK 19
ČÍSLO 1

Slovenská asociácia knižníc

Slovenská asociácia knižníc

S FINANČNOU PODPOROU MINISTERSTVA KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Bulletin Slovenskej asociácie knižníc

Ročník 19 **číslo 1/2011**

Vydáva Slovenská asociácia knižníc (redakcia: Michalská 1, 814 17 Bratislava, e-mail: redakciabsak@ulib.sk) | Zodpovedná redaktorka Mária Žitňanská | Výkonná redaktorka Kamila Fircáková | Technický redaktor Róbert Valenčák | Redakčná rada: Zuzana Babicová, Ľudmila Čelková, Benjamína Jakubáčová, Eleonóra Janšová, Alena Poláčiková, Valéria Závadská | Vychádza 4x ročne | ISSN 1335-7905 | Tlač Technická Univerzita v Košiciach | www.sakba.sk

Bulletin Slovenskej asociácie knižníc

Ročník 19 číslo 1/2011

OBSAH / TABLE OF CONTENTS

Daniela Džuganová: Týždeň slovenských knižníc a všeličo iné ... / *Week of the Slovak Libraries and All Sort of Things.* **/3**

VALNÉ ZHROMAŽDENIE SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC, Martin 22.3.2011 / *GENERAL ASSEMBLY OF THE SLOVAK LIBRARY ASSOCIATION in Martin, 22.3.2011*

Daniela Džuganová: Správa o činnosti SAK od valného zhromaždenia v roku 2010 / *Annual Report of the SLA from the 2010 General Assembly* **/5**

Uznesenia z valného zhromaždenia SAK / *SLA General Assembly Resolutions* **/12**

Plán práce a aktivít SAK na rok 2011 / *SLA Plan of Activities 2011* **/13**

ČLÁNKY / *MAIN ARTICLES*

Štefánia *Petercová:* Budovy Štátnej vedeckej knižnice v Košiciach – skutočnosť a perspektívy / *The State Scientific Library in Košice Buildings – Reality and Perspectives* **/16**

Ondrej Látka – Viera Tomášová: Otvorenie Centra knižničných služieb a vedecko-technických informácií Technickej univerzity v Košiciach / *The Centre of Library Services and Scientific and Technical Information of the Technical University of Košice has been open* **/21**

Predstavujeme nových členov SAK / *Introducing New SLA Members*

Lýdia Tóthová – Helena Laczová: Žitnoostrovná knižnica v Dunajskej Strede / *Žitnoostrovná Library in Dunajská Streda* **/23**

Zo života nečlenských knižníc / *From the Life of Non-member Libraries*

Lýdia Čelková: Knižnica, ktorá dýcha umením / *Library which Breathes the Art* **/27**

Naša anketa: Pohľad na profesiu knihovníka / *Our Survey: A Look on the Library Profession*

Valéria Ferková: Niekoľko postrehov z 25-ročnej knihovníckej praxe ... / *A Couple of Observations from My 25-years Librarian Practice* **/29**

INFORMÁCIE / *INFORMATION*
Daniela Džuganová: Cena Slovenskej Asociácie Knižníc za Aktívnu Činnosť Knižnice – SAKAČIK 2010 / *The Slovak Library Association Award for Library Activities –* SAKAČIK 2010 ***/31***
Daniela Džuganová: „Partnerstvo alebo spojme svoje sily" – tradícia pokračuje aj v roku 2011 / *„Partnership or Let´s Work Together" – the Tradition Continues in 2011* ***/32***
Ivana Poláková: Knižnično-informačné systémy tentoraz pre neprofesionálnych knihovníkov / *Library Information Systems, This Time for Non-professional Librarians* ***/33***
Božena Blaháčová: Škriatkovia navštívili Hornonitriansku knižnicu v Prievidzi / *Dwarfs Visited the Hornonitrianska Library in Prievidza* ***/35***
Ivana Poláková: Martin Kukučín – spisovateľ, humanista, svetobežník / *Martin Kukučín – Writer, Humanist, Globetrotter* ***/36***

Poznáme naše knihovnícke periodiká? – 6. / *Do We Know our Library Journals? – 6.*
Tatiana Némethová: Periodické dokumenty vydávané regionálnymi knižnicami Nitrianskeho samosprávneho kraja / *Periodical Documents Published by Regional Libraries in Nitra Self-Governing Region* ***/38***

Z našich vydaní / *From our Editions*
Tatiana Popová: Vydavateľská činnosť Univerzitnej knižnice v Bratislave v roku 2010 / *Publishing Activity of the University Library in Bratislava in 2010* ***/39***

ZAHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA / *INTERNATIONAL COOPERATION*
Mária Harachová: Medzinárodné aktivity Európskeho dokumentačného centra pôsobiaceho v Centre VTI SR / *International Activities of the European Documentation Centre in the Slovak Centre of Scientific and Technical Information* ***/42***
Danica Zendulková: EuroCRIS a jeho aktivity v oblasti sprístupňovania vedeckých informácií / *EuroCRIS and Its Activities in Providing Access to Research Information* ***/46***

PERSONÁLIE / *PERSONALITIES*
Pri životnom jubileu Ludmily Benetinovej / *Life Jubilee of Ludmila Benetinová* ***/51***
Lýdia Čelková: Bez knihy si život neviem predstaviť / *I Cannot Imagine Life Without Books* ***/55***
Pripomíname si ... / *Commemorating* ***/59***

TÝŽDEŇ SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC A VŠELIČO INÉ ...

Toto číslo nášho bulletinu vychádza v období, kedy sa tradične končil marec – mesiac knihy. Dnes končíme bilanciou Týždňa slovenských knižníc a najmä Noci s Andersenom. S potešením som vnímala to veľké množstvo úžasných podujatí, ktoré sme sa snažili my, knihovníci, sústrediť do jedného týždňa s jediným cieľom: zviditeľniť knižnice, knihovnícku a informačnú prácu, zvýšiť prestíž nášho odboru takým spôsobom, aby zo strany štátu a zriaďovateľov knižníc boli vytvárané priaznivé podmienky pre ich ďalší rozvoj a činnosť. Takmer vždy pri organizácii tohto týždňa nosím v sebe hriešnu myšlienku: čo tak venovať Týždeň slovenských knižníc nám, knihovníkom. Využili by sme ho na tvorivý oddych, stretávanie sa, výmenu skúseností a kultúrne vyžitie. Veď používatelia si nás užijú celý rok. Ak popustím uzdu svojej fantázie, rozmýšľam, či by nebolo vhodnejšie na celý týždeň knižnice zavrieť. To by bola senzácia, o akej snívajú všetky médiá. Vždy ma totiž „dostanú" ich požiadavky na nejakú výnimočnosť či pikošku.

Knižnice patria medzi prívetivé, seriózne, demokratické inštitúcie dostupné každému. Ak sme aj tento rok zostali verní tejto tradícii, patrí nám všetkým veľká vďaka.

V prvom čísle nášho bulletinu budeme hodnotiť rok 2010 prostredníctvom správ a materiálov z valného zhromaždenia asociácie, dočítate sa o udelení výročnej ceny SAKAČIK a jej víťazovi za rok 2010, ako aj o podpore vybraných podujatí v rámci programu Partnerstvo alebo spojme svoje sily.

Som Vám však dlžná niekoľko slov o našom periodiku. Bulletin Slovenskej asociácie knižníc bude v roku 2011 vychádzať s rovnakou štruktúrou, ale v novom, modernejšom šate. Bude pozostávať z rubrík, ktoré sú Vám dobre známe: Úvodník, ČLÁNKY, Predstavujeme nových členov SAK, Zo života nečlenských knižníc, Naša anketa: Pohľad na profesiu knihovníka, INFORMÁCIE, Poznáme naše knihovnícke periodiká?, Z našich vydaní, ZAHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA a PERSONÁLIE.

Pokiaľ ide o obsahové zameranie nosnej časti ČLÁNKY, bude sa v nadväznosti na predchádzajúce ročníky pokračovať v predstavovaní hlavných úloh zo Stratégie rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2008-2013 a ich realizácie. Prvé dve čísla budú venované bilancii poslednej strategickej úlohy č. 8 Výstavba a rekonštrukcia knižníc. Širokej problematike ochrany fondov bude venované číslo 3. Posledné, štvrté číslo v roku 2011 chceme v súvislosti s pripravovanou novelizáciou knižničného zákona venovať problematike knižničnej legislatívy. Obsahové zameranie ostatných častí a rubrík bulletinu, resp. jednotlivých jeho čísel nemá nijaké užšie tematické zameranie. Chceme v nich prinášať príspevky o aktuálnych úlohách a podujatiach vytýčených v pláne činnosti, ako aj o každoročne sa opakujúcich podujatiach, aktivitách, výročiach, o životných jubileách a jubilantoch a i. Uvítame prí-

spevky od členských knižníc SAK a ďalších čitateľov nášho bulletinu.

Aké by to bolo periodikum, keby sa nevyskytli aj škriatkovia? Žiaľ, títo sa nedajú utajiť. Prejavujú sa v podobe duplicitných článkov, ktoré už boli uverejnené v iných slovenských knihovníckych periodikách. A tak je namieste pripomenúť si zásady etiky publikovania, na ktorú sme precitlivení najmä my knihovníci, pohybujúci sa v akademickom prostredí. Článok, či už objednaný alebo ponúkaný autorom, musí byť originálom. Ak po uverejnení je oň niekde záujem, musí sa žiadať vopred súhlas s jeho uverejnením a za textom potom treba uviesť prameň, odkiaľ je prevzatý. Každý, kto objednáva článok z poverenia redakcie, správnej rady a pod., by mal autora vopred upozorniť na neetickosť posielať text bez vedomia a súhlasu objednávateľa ďalším periodikám. Mali by sme si zvyknúť, že nie všetko, čo je ponúknuté na publikovanie, aj publikované bude. Redakčná rada má vždy právo príspevky odmietnuť alebo požiadať o úpravu. A to všetko v záujme zachovania odbornej úrovne príspevkov. Sústrediť by sme sa mali najmä na tie príspevky, ktoré sú priamo podporované SAK, sú venované skôr výnimočným či inovatívnym podujatiam, službám či aktivitám. Zviditeľňovanie sa vyššie spomenutým spôsobom nie je pre nás dobrou vizitkou, preto verím, že na tému duplicitných príspevkov už viac nebudem musieť upozorňovať. Veď elektronický svet príspevkov na webových stránkach – aj na tej našej, je ľahko vyhľadateľný.

Držme sa preto svojej kvalitnej knihovníckej značky aj v publikovaní!

PhDr. Daniela Džuganová,
predsedníčka SAK
daniela.dzuganova@upjs.sk

VALNÉ ZHROMAŽDENIE SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC, MARTIN 22.3.2011 / *GENERAL ASSEMBLY OF THE SLOVAK LIBRARY ASSOCIATION IN MARTIN, 22.3.2011*

SPRÁVA O ČINNOSTI SAK OD VALNÉHO ZHROMAŽDENIA V ROKU 2010 / *ANNUAL REPORT OF THE SLA FROM THE 2010 GENERAL ASSEMBLY*

PhDr. Daniela Džuganová, predsedníčka SAK
daniela.dzuganova@upjs.sk

Abstract: *The Slovak Library Association has presently 93 member. Report of the Director of the Association evalutes the SLA regulatory and the professional authorities´ activities and gives information on important activities in 2010.*
Keywords: *library associations; Slovak Library Association; progress reports*
Kľúčové slová: *knihovnícke združenia; Slovenská asociácia knižníc; správy o činnosti*

Vážené kolegyne a kolegovia,
dovoľte mi, aby som stručne zhodnotila prvý rok súčasného volebného obdobia Slovenskej asociácie knižníc, resp. obdobie od 9. marca 2010.

Slovenská asociácia knižníc má k dnešnému dňu 93 členov. Od posledného valného zhromaždenia v roku 2010 sa za členov SAK prihlásili ďalšie 4 knižnice, a to:

- Žitnoostrovná knižnica v Dunajskej Strede (Lýdia Tóthová, tothova.lydia@zupa-tt.sk)
- ÚĽUV Bratislava, Knižnica (PhDr. Zorka Wagner, kniznica@uluv.sk)
- Ústredná geologická knižnica SR, Štátny geologický ústav D. Štúra, Bratislava (Mgr. Oľga Olšinová, kniznica@geology.sk)
- Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne, Univerzitná knižnica (Mgr. Mária Rehušová)

O ich prijatí za členov SAK budeme hlasovať v závere dnešného valného zhromaždenia. Hneď tu v úvode by som chcela apelovať na Vás, členské knižnice, aby ste v záujme bezproblémovej komunikácie priebežne nahlasovali všetky zmeny, ktoré sa týkajú Vašich knižníc (zmeny riaditeľov, poverených či menovaných, kontaktné telefonické čísla, sídla knižníc a pod.). Verte, uľahčíte nám spoluprácu s Vami.

Správna rada SAK pracovala v zložení:
PhDr. Daniela Džuganová, predsedníčka SAK;
PhDr. Daniela Gondová, tajomníčka SAK a súčasne vedúca Odbornej skupiny pre legislatívu SAK;
Mgr. Andrea Doktorová, podpredsedníčka SAK a súčasne garant za ekonomickú a hospodársku agendu SAK;
Ing. Milan Rakús – vedúci Odbornej skupiny pre dlhodobý rozvoj SAK;
Ing. Ondrej Látka, PhD. – vedúci Odbor-

nej skupiny pre informatizáciu a elektronizáciu SAK;
PhDr. Mária Žitňanská – vedúca Odbornej skupiny pre edičnú činnosť a propagáciu SAK a súčasne zodpovedná redaktorka Bulletinu SAK;
Ing. Alena Poláčiková – vedúca Odbornej skupiny pre medzinárodnú spoluprácu SAK;
Mgr. Beáta Bellérová – vedúca Sekcie akademických knižníc SAK;
Mgr. Katarína Šušoliaková, Mgr. Emília Antolíková, PhDr. Judita Kopáčiková – Sekcia pre verejné knižnice SAK.
Dovoľte mi uviesť zmenu v zložení Správnej rady SAK – po odchode člena SR Ing. Milana Rakúsa nastúpi po tomto VZ náhradníčka Mgr. Valéria Závadská, ktorá bola zvolená volebným valným zhromaždením v roku 2009.

Kontrolná a revízna komisia SAK pracovala v zložení:
Mgr. Katarína Soukupová – predsedníčka;
členky: Mgr. Anna Gašparovičová, Mgr. Viera Baničová.

Rada by som tiež na tomto mieste poďakovala ďalším kolegyniam a kolegom, ktorí veľmi intenzívne spolupracovali v jednotlivých odborných skupinách a sekciách, menovite: Mgr. Agnese Juhászovej, PhDr. Ľudmile Čelkovej, PhDr. Ľudmile Homolovej, Mgr. Kataríne Vyšnej, Mgr. Daniele Tóthovej, Mgr. Beate Mokošovej, Mgr. Eve Mackovej, PhDr. Márii Kadnárovej, PhDr. Marte Sakalovej. Kolegyne, vďaka.

Správna rada SAK (SR SAK) sa od VZ SAK v roku 2010 stretla štyrikrát, prvé zasadnutie sa konalo 28.6.2010 v Žiline, druhé sa konalo 18.-19.10.2010 v Košiciach, tretie 18.1.2011 v Bratislave a štvrté včera, 21.3.2011 v Martine.

Vážené kolegyne a kolegovia, dovoľte mi, aby som teraz v krátkosti zhrnula aktivity SR SAK za obdobie 12 mesiacov a načrtla niektoré dôležité aktivity.

SR SAK roku 2010 bola úspešná v 2 grantových žiadostiach do Grantového programu Ministerstva kultúry SR 2010 Kultúrne aktivity pamäťových inštitúcií, podprogram 2.1 Knižnice a knižničná činnosť: 1. projekt na Bulletin SAK vo výške 2300 € a 2. projekt Štúdia koncepcie informačného vzdelávania akademických knižníc na vysokých školách SR vo výške 3000 €. Začiatkom roka 2011 SR SAK pripravila a podala v požadovanom termíne 3 grantové žiadosti do Dotačného programu Ministerstva kultúry SR 2011 Kultúrne aktivity pamäťových inštitúcií, podprogram 2.1 Knižnice a knižničná činnosť: 1.projekt Výskum čítania mládeže vo veku 13-19 rokov na Slovensku vo výške 4700 €; 2. projekt Bulletin Slovenskej asociácie knižníc vo výške 3650 €; 3. projekt Propagácia knihovníckych podujatí s celoslovenskou pôsobnosťou ako súčasť marketingu knižníc vo výške 1500 €.

SR SAK prerokovala a schválila Rozbor hospodárenia SAK za rok 2010, ktorý predložila Mgr. Andrea Doktorová. Tejto agende bude venovaný samostatný bod nášho programu, a to Správa o hospodárení SAK za rok 2010.

SR SAK pripravila návrh Plánu práce SAK na rok 2011 a návrh rozpočtu SAK na rok 2011. Oba tieto návrhy Vám boli zaslané mailovou poštou, aby ste prípadne mali čas na pripomienky, doplnenie, či úpravy. Verím, že k návrhom sa vyjadríte v diskusii.

Pomerne veľa tvorivej práce a hlavne času SR SAK venovala Bulletinu SAK. Myslím, že môžem konštatovať za celú SR SAK spokojnosť s úrovňou, množstvom i obsahom príspevkov, prácou celého redakčného kolektívu v zložení: Mgr. Kamila Fircáková – výkonná redaktorka; Mgr. Mária Mlynáriková – jazyková redaktorka; členky redakčnej rady: PhDr. Zuzana Babicová, PhDr. Ľudmila Čelková, Benjamína Jakubáčová, PhDr. Eleonóra Janšová, Mgr. Valéria Závadská a Ing. Alena Poláčiková. Osobitne ďakujem našim kolegyniam Mgr. Kataríne Vyšnej, Mgr. Daniele Tóthovej, Mgr. Beate Mokošovej, ale i Eve Mackovej za anglickú mutáciu vybraných textov bulletinu. V roku 2010 sa nám podarilo obnoviť zverejňovanie Bulletinu SAK na webovej stránke našej asociácie. Pre rok 2011 sme sa rozhodli pokračovať v skvalitňovaní tohto nášho spoločného edičného počinu, a to v podobe nového dizajnu obálky. – Vás ostatných si dovoľujem len požiadať, aby ste nezabúdali, že súčasťou našej práce je aj mediálne zviditeľňovanie sa. Naďalej môžete využívať aktuálnu mailovú adresu na zasielanie svojich príspevkov či postrehov: redakciabsak@ulib.sk. Obsahové zameranie jednotlivých čísel v roku 2011 bude nadväzovať na predchádzajúce ročníky a bude pokračovať v predstavovaní hlavných úloh zo Stratégie rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2008-2013 a ich realizácie. Pôjde o strategickú úlohu č. 8 Výstavba a rekonštrukcia knižníc, ochrana knižničného fondu. Výstavbe a rekonštrukcii knižníc budú venované prvé dve čísla, tretie číslo bude venované širokej problematike ochrany fondov. Štvrté číslo chceme v súvislosti s avizovanou novelizáciou knižničného zákona a zákona o povinných výtlačkoch venovať problematike knižničnej legislatívy.

Ak som spomenula „mediálne zviditeľňovanie sa“, tak potom spomeniem aj webovú stránku SAK. Iste ste mnohí zachytili jej novú podobu. Po mnohých prípravách na zmenu webhostingu, dizajnu, ale i samotného obsahu vrátane anglickej mutácie, SR SAK sprístupnila / zverejnila novú webovú stránku v marci 2011. Veľké zásluhy na tejto zásadnej zmene má Ing. Ondrej Látka, PhD. z Odbornej skupiny pre informatizáciu a elektronizáciu spoločne s kolegyňami Mgr. Agnesou Juhászovou a Ing. Alenou Poláčikovou.

A do tretice marketingových aktivít spomeniem celoslovenský projekt Moja Naj Kniha. Takto pred rokom sme sa na VZ dohodli, že ho budeme spoločne podporovať a v spolupráci s STV o. i. posilníme spoločenské povedomie o knihovníkoch a knižniciach. Projekt Moja Naj Kniha a Moja Naj Kniha pastelkami trval od apríla do novembra 2010. Podoby spolupráce medzi SAK a STV boli zadefinované pomerne presne, od informácií a propagácie projektu na webovej stránke SAK, na webových stránkach knižníc, na portáli Infolib, cez možnosti hlasovania v knižniciach, propagáciu projektu medzi čitateľmi a návštev-

níkmi knižníc až po konkrétnu propagáciu knižníc a ich podujatí k tomuto projektu. Žiaľ, naše predstavy sa nenaplnili. Medzi SR SAK, STV a reklamnou agentúrou „1, 2 Média" bolo prijatých a odoslaných cez cca 500 mailov a prebehlo množstvo telefonátov, ale i osobných stretnutí. Svoju nespokojnosť SR SAK vyslovila v liste generálnemu riaditeľovi STV Mgr. Štefanovi Nižňanskému dňa 28.7.2010, citujem:

„Slovenská asociácia knižníc je nezávislé, dobrovoľné a otvorené záujmové združenie knižníc. Hlavným cieľom asociácie je podpora rozvoja knižníc a spolupráce jednotlivých knižníc v Slovenskej republike. Slovenská asociácia knižníc sa snaží o propagovanie a zviditeľňovanie knižníc, ich aktivít, najmä s cieľom zvýšiť záujem detí, mládeže i širšej verejnosti o čítanie, kultúru, vzdelávanie. Z tohto dôvodu vítame a aktívne sa zúčastňujeme na všetkých podujatiach, ktoré sú orientované týmto smerom. Mimoriadne nás potešilo rozhodnutie Slovenskej televízie vyhlásiť projekt „Moja Naj Kniha". S projektom sme oboznámili členské knižnice Slovenskej asociácie knižníc, ktoré ho taktiež pozitívne prijali. Slovenská televízia, v zastúpení spoločnosti 1,2 Média, s.r.o. a Slovenská asociácia knižníc podpísali zmluvu o mediálnej spolupráci. Predmetom zmluvy je vzájomná mediálna podpora aktivít zmluvných partnerov. Konštatujeme, že knižnice si plnia svoje povinnosti (spoločná kampaň na propagáciu projektu, umiestnenie bannera, rozdávanie a zbieranie hlasovacích lístkov, mimoriadne aktívna účasť na sprievodnej akcii Moja naj kniha pastelkami, distribúcia propagačných materiálov, osobná účasť zástupcov knižníc na priamych prenosoch, atď.). Súčasne však sme nútení uviesť, že účasť knižníc a ich aktivity na projekte neboli v rámci priamych prenosov spomenuté, spolupráca so spoločnosťou 1.2 Média je pomerne problematická (komunikácia s viacerými zástupcami spoločnosti, neskoré a neúplné informovanie).

Vážený pán generálny riaditeľ, tlmočíme sklamanie a ľútosť, že projekt Moja naj kniha je o čítaní, knihách, ale (ani len omylom) nie aj o knižniciach. Knižnice zohrávajú pri čítaní a aj predaji kníh autorov a vydavateľstiev, ktoré sú medzi 25 naj knihami, významnú úlohu. Zmena v správaní manažérov projektu Moja naj kniha voči knižniciam by bola vítaná a knižnice by si to v plnej miere zaslúžili. Veríme, že nám môžete pomôcť." – (Koniec listu.)

Žiaľ, odozva z STV na tento list neprišla. Nasledovalo len množstvo telefonátov, prečo sa to nedá robiť tak, ako si to predstavujú knižnice. No i napriek všetkým problémom, ktoré s touto celoslovenskou kampaňou na podporu čítania boli, SR SAK je presvedčená, že sme mali možnosť spoznať mediálny svet z inej strany, boli sme svedkami priameho natáčania v STV, predsedníčka SAK bola pozvaná na priame nakrúcanie dražby sprievodnej akcie Moja Naj Kniha pastelkami. Šot o účasti SAK na tomto projekte zaznel v hlavných správach STV. Opäť by som chcela poďakovať, a to Sekcii pre verejné knižnice SAK, ktoré boli spojivkom pre celé Slovensko.

Projekt Sekcie verejných knižníc pod názvom Výskum čítania mládeže vo veku 13 – 19 rokov: hlavným cieľom projektu je získať komplexný celoslovenský pohľad

na čitateľskú a informačnú gramotnosť mládeže vo veku 13 – 19 rokov. Na základe výsledkov výskumu prispôsobiť, resp. inovovať služby a aktivity verejných knižníc a tiež skladbu informačných zdrojov v jednotlivých regiónoch Slovenska tak, aby boli pre mladých ľudí príťažlivé a užitočné. Zámerom projektu je anonymnou dotazníkovou metódou na vzorke cca 1500 respondentov z každého kraja zmapovať vo všetkých krajoch Slovenska s výnimkou Bratislavského kraja, kde bol výskum realizovaný v rokoch 2008 – 2009, aktuálnu situáciu vo vzťahu mládeže k informačným technológiám, čítaniu, ku knihe a knižnici, analyzovať čitateľské potreby a záujmy mladých ľudí vo fáze prechodu zo základnej na strednú školu, odhaliť rezervy v aktivitách a službách knižníc pre mladú generáciu.

Knižnice pre všetkých – 12. ročník Týždňa slovenských knižníc v dňoch 28.3. – 3.4.2011: SR SAK opätovne zverejnila výzvu na pozitívne zviditeľňovanie knižníc ako kultúrnych a vzdelávacích inštitúcií prostredníctvom najrozmanitejšieho spektra aktivít a podujatí. Osobitnú podporu SR SAK majú celoslovenské aktivity, napr. 4. ročník detského čitateľského maratónu Čítajme si, ktorý organizuje Linka detskej istoty pri Slovenskom výbore UNICEF; Dni detskej knihy – celoslovenské podujatie na podporu čítania; Deň ľudovej rozprávky – pokračovanie podujatia detských knihovníkov na počesť slovenského rozprávkara Pavla Dobšinského. SR SAK však odporúča aj vedeckým a akademickým knižniciam, aby sa svojimi odbornými aktivitami „zviditeľňovali" počas TSK, odporúča im organizovanie Dňa s elektronickými informačnými zdrojmi.

SR SAK vyhlásila 7. ročník súťaže o cenu SAK za aktívnu činnosť knižnice – SAKAČIK 2010. Do súťaže bolo prihlásených 8 knižníc a SR SAK na svojom zasadnutí dňa 21.3.2011 neverejným hlasovaním vybrala Mestskú knižnicu mesta Piešťany za festival rozhlasových rozprávok Zázračný oriešok 2010 s podnázvom Kniha v rozhlase – Rozhlas v knihe.

SR SAK vyhlásila aj pre rok 2011 výzvu na podporu podujatia / akcie Partnerstvo alebo spojme svoje sily. Prihlásených bolo 13 knižníc, z toho SR SAK dňa 21.3.2011 vybrala a valnému zhromaždeniu SAK odporúča schváliť podujatia týchto knižníc:

Mestská knižnica Bratislava (plus 4 bratislavské knižnice) – 5. ročník podujatia Jarný maratón s knihou;

Verejná knižnica Mikuláša Kováča, Banská Bystrica – Celoslovenský snem Kráľov čitateľov;

Knižnica P. O. Hviezdoslava v Prešove – celoslovenský odborný seminár a workshop Komunitná knižnica V;

Knižnica Józsefa Szinnyeiho v Komárne – podujatie Hranice – literárno-výtvarná súťaž;

Slovenská pedagogická knižnica, Bratislava – 7. ročník súťaže o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice k Medzinárodnému dňu školských knižníc;

Knižnica pre mládež mesta Košice – Motivačné aktivity s detským čitateľom – odborný seminár pre knihovníkov.

Vzhľadom na množstvo zaujímavých projektov sa SR SAK rozhodla navrhnúť navý-

šenie finančnej čiastky v rozpočte na rok 2011 pre Partnerstvo o čiastku 1200 €.

SR SAK sa v priebehu roka 2010 venovala Stanovám SAK a zmenám, ktoré by bolo potrebné zapracovať do platného znenia stanov. Tejto problematike sa budeme venovať v samostatnom bode. Chcem len podotknúť, že návrhy nových zmien v stanovách boli zverejnené na webovej stránke SAK, mali ste možnosť sa vyjadriť. Pripomienka z členských knižníc bola len jedna (z Krajskej knižnice Ľ. Štúra vo Zvolene).

V oblasti legislatívy SR SAK pozorne monitoruje problematiku a konkrétnym príkladom je účasť zástupcov SR SAK na pripomienkovaní Zákona o povinnom výtlačku, či stále viac diskutovaná otázka súvisiaca s autorským zákonom – zverejňovanie zdigitalizovaných obálok a obsahov kníh. Slovenské knižnice trápia otázky sprístupňovania digitálnych diel, ale tiež im chýbajú informácie o hromadnej licenčnej zmluve.

SR SAK dáva do povedomia Vás, svojich členských knižníc, myšlienku organizácie 3. knihovníckeho kongresu v roku 2012. Očakáva Vaše námety, príp. konkrétne návrhy.

V oblasti zahraničnej spolupráce SR SAK monitoruje aktivity zahraničných asociácií, spolkov a združení (EBLIDA, LIBER a pod.), o najvýznamnejších aktivitách informuje pracovná skupina pre zahraničnú spoluprácu prostredníctvom Bulletinu SAK. – Z veľkého množstva aktivít spomeniem účasť na dotazníkovej akcii EBLIDA – zapojenie sa do medzinárodného prieskumu organizovaného EBLIDA – Digitalizácia osirelých diel; do dotazníkového prieskumu sa zapojili dve oslovené členské knižnice SAK, ktoré sa aktívne zaoberajú digitalizáciou v rámci SR – Slovenská národná knižnica v Martine a Univerzitná knižnica v Bratislave. Ďalej spomeniem záujem o návštevu slovenských knižníc knihovníkov z Nepálu v rámci programu Library Visit Program: požiadavka však bola odmietnutá z dôvodov nereálneho zorganizovania návštevy (neprimerane krátky časový interval, problematická otázka financovania, absencia grantu zo strany Nepálu); ďalej intenzívnu komunikáciu pri hľadaní partnera pre účasť na medzinárodnom programe s názvom Lifelong Learning Programme Grundtvig – PIEEC (European Info Point for Lifelong Learning for low skilled adults) – Vytvorenie Európskeho Informačného bodu pre celoživotné vzdelávanie dospelých. Podľa požiadaviek medzinárodného programu účastníkom programu mohla byť verejná knižnica v rámci Slovenska. Oslovené boli verejné knižnice SAK v mestách Žilina, Vranov, Bratislava, Martin, Poprad, Banská Bystrica, žiaľ, nenašiel sa nikto, kto by mal o spoluprácu záujem (problémom neboli financie, tie program ponúkal). Pre krátkosť času (1 až 2 dni na prihlásenie) musela pracovná skupiny aktivitu zamietnuť.

Spomeniem ešte aktivitu pod pracovným názvom Fínsky knihovník (National Library of Finland, Services coordinator, Library Network Services, Päivi Jokitalo) – príprava knihy o spôsoboch práce vo verejných knižniciach v zahraničí. Cieľom knihy mala byť prezentácia zaujímavých

príkladov poskytovania služieb, pracovných postupov, manažmentu a spôsobov poskytovania služieb rôznym skupinám používateľov a pod., ktoré by korešpondovali s podnázvom pripravovanej knihy: „dojmy, inšpirácie a zábavné príklady zo sveta verejných knižníc". Doručené príspevky z verejných knižníc SAK boli posúdené komisiou, zloženou z členov Sekcie pre verejné knižnice SAK a predsedu SAK. Všetky vybrané príspevky boli Odbornou skupinou pre zahraničnú spoluprácu preložené do anglického jazyka a následne odoslané. Do Fínska bolo celkovo odoslaných 6 príspevkov / zaujímavých príkladov a ukážok z verejných knižníc (Žilina, Vranov nad Topľou, Považská Bystrica, Bratislava, Trnava a Piešťany). – V rámci členstva v EBLIDA (Európsky výbor knižničných, informačných a dokumentačných asociácií) bol odsúhlasený materiál na rokovanie konferencie vo Fínsku a bol zabezpečený preklad Viedenskej deklarácie.

SR SAK aj v tomto roku plánuje podporiť účasť zástupcov členských knižníc na medzinárodnej konferencii INFORUM v dňoch 24.-26.5.2011.

SR SAK prijala pozvanie SKIP ČR na spoločné Česko – slovenské stretnutie SKIP, SDRUK, SAK a SSK za účelom riešenia spoločných projektov a odborných problémov.

Sekcia akademických knižníc riešila v roku 2010 množstvo aktuálnych problémov, ktoré sa bytostne dotýkali akademických knižníc (problematika CREPČ, CRZP, EIZ a iné) a realizovala projekt Informačné vzdelávanie v podmienkach slovenských vysokých škôl. Výstupom je publikácia s rovnakým názvom, má rozsah 115 strán a záujemcovia ju nájdu na webovej stránke SAK.

Všetkým Vám, členským knižniciam, chcem poďakovať za včasné zasielanie členských príspevkov. SR SAK sa dohodla na návrhu na zvýšenie členského na rok 2011 a 2012. Ušetrené finančné prostriedky z roku 2010 a získané v roku 2011 SR SAK plánuje použiť na knihovnícky kongres, ktorý by sa mal konať pravdepodobne v roku 2012.

Rada by som upriamila Vašu pozornosť na Verejnú konzultáciu „Dlhodobé strategické priority kultúrnej politiky SR 2012-2016", ktorú zverejnilo Ministerstvo kultúry SR na svojej webovej stránke. Vaše návrhy očakávame v termíne do 28.3.2011 na mailovú adresu predsedníčky SAK.

Vážené kolegyne a kolegovia, vstúpili sme do ďalšieho pracovného roka, o chvíľu budeme schvaľovať plán aktivít a naň nadväzujúci rozpočet. To budú konkrétne aktivity. Chcem Vás však ubezpečiť, že SR SAK rieši a bude riešiť každý vzniknutý problém, každú otázku, každú situáciu. Nesľubujeme Vám, že vyriešime všetko a hneď. Situácia v slovenských knižniciach je pomerne dlhodobo zložitá. Pri konkrétnych aktivitách sa presviedčame, že dialóg sa niekedy len ťažko nadväzuje. Mali by sme mať však na pamäti, že sme veľmi dôležití ľudia, pracujeme s informáciami a informácie majú v spoločnosti kľúčový význam. Chceme preto aj my riešiť kľúčové otázky slovenského knihovníctva v dialógu s Ministerstvom kultúry SR, Ministerstvom

školstva a vedy SR, ako aj so Slovenskou národnou knižnicou. Veľký priestor nám však ostáva naďalej na propagáciu a lobing. Musíme však všetci priložiť ruku k dielu. Zopakujem preto slová, ktoré som už raz povedala. Vážim si preto každého z Vás, každého, kto príde s nápadom, ale aj kritikou. Kritické myslenie v našich kamenných, či virtuálnych členských knižniciach je základom úspešných knižníc.

Ďakujem za pozornosť!

UZNESENIA Z VALNÉHO ZHROMAŽDENIA SAK

Valné zhromaždenie Slovenskej asociácie knižníc

1. Berie na vedomie

Správu o činnosti SAK od posledného valného zhromaždenia;

Nových členov asociácie, ktorými sa stali:

- Žitnoostrovná knižnica v Dunajskej Strede
- ÚĽUV – knižnica, Bratislava
- Ústredná geologická knižnica, Štátny geologický ústav D. Štúra, Bratislava
- Univerzitná knižnica Trenčianskej univerzity A. Dubčeka v Trenčíne;

Zmenu v zložení Správnej rady SAK – po odchode člena SR SAK Ing. Milana Rakúsa nástup náhradníčky Mgr. Valérie Závadskej.

2. Schvaľuje

Správu o hospodárení SAK za rok 2010;

Správu kontrolnej a revíznej komisie SAK;

Plán činnosti a rozpočet SAK na rok 2011;

Výšku členských príspevkov na roky 2011 a 2012:

- SNK Martin, UK Bratislava, CVTI SR – 150 €
- vedecké a akademické knižnice – 100 €
- verejné knižnice – 80 €
- špeciálne (lekárske, školské, poľnohospodárske) – 20 €
- verejné obecné – 15 €;

Termín splatnosti členských príspevkov – do 30 dní od odoslania príslušnej faktúry;

Zmeny v Stanovách SAK a súčasne ukladá Správnej rade SAK zaregistrovať upravené stanovy na Krajskom úrade.

3. Odporúča

- členským knižniciam poslať predsedníčke SAK do 28.3.2011 podnety, ktoré za knižnice predloží Slovenská asociácia knižníc v rámci verejnej konzultácie Dlhodobé strategické priority kultúrnej politiky SR 2012-2016.

4. Ukladá

- Správnej rade SAK zaoberať sa návrhmi z diskusie.

(V Martine 22.3.2011)

PLÁN PRÁCE A AKTIVÍT SAK NA ROK 2011

1. ORGANIZAČNÉ ÚLOHY

1.1 Predpokladané zasadnutia Správnej rady SAK
Termín: 01/2011, 03/2011, 06/2011, 09/2011
Zodpovedný: predseda SAK

1.2 Valné zhromaždenie SAK
Termín a miesto konania: 03/2011, Slovenská národná knižnica v Martine
Zodpovedný: predseda SAK

1.3 Stanovy SAK. Aktualizácia
Termín: 03/2011
Zodpovedný: predseda SAK, Odborná skupina pre legislatívne otázky SAK

2. ODBORNÉ AKTIVITY

2.1 Výskum čítania mládeže vo veku 13 – 19 rokov v Prešovskom, Trenčianskom a Žilinskom kraji II.
Aktivita pokračujúca z roku 2010. Garant PhDr. Judita Kopáčiková
Termín: 11/2011
Zodpovedný: Sekcia verejných knižníc SAK

2.2 Výskum čítania mládeže vo veku 13 – 19 rokov v Košickom, Nitrianskom, Banskobystrickom a Trnavskom kraji. Garant PhDr. Judita Kopáčiková
Termín: 11/2011
Zodpovedný: Sekcia verejných knižníc SAK

2.3 Prieskum a právna analýza uverejňovania obálok knižnej literatúry v online katalógoch knižníc v spolupráci s vydavateľmi a SNK v Martine. Aktivita pokračujúca z roku 2010
Termín: 10/2011
Zodpovedný: Odborná skupina pre dlhodobý rozvoj SAK

2.4 Odborný seminár na tému vysokoškolského vzdelávania na Slovensku
Termín a miesto: 22.3.2011, Slovenská národná knižnica v Martine
Zodpovedný: Správna rada SAK

2.5 Týždeň slovenských knižníc – 12. ročník celoslovenského podujatia.
Koordinácia a propagácia podujatí
Termín: 28.3. – 3.4.2011

Zodpovedný: Správna rada SAK

2.6 **Dni detskej knihy.** Celoslovenské podujatie na podporu čítania
Termín a miesto: 12. – 14. apríl 2011, Knižnica P. O. Hviezdoslava v Prešove
Zodpovedný: Sekcia verejných knižníc SAK

2.7 **Deň ľudovej rozprávky.** Dobšinského truhlica
Termín: 28.3.2011, Knižnica pre mládež mesta Košice
Zodpovedný: Sekcia verejných knižníc SAK

2.8 **Čítajme s Osmijankom. Pridáš sa aj ty?** Propagácia projektu vo verejných knižniciach
Termín: 11/2010 – 04/2011
Zodpovedný: Sekcia verejných knižníc SAK

2.9 **Čitateľský maratón.** Celoslovenský čitateľský maratón v spolupráci s Linkou detskej istoty pri Slovenskom výbore UNICEF
Termín: 05/2011
Zodpovedný: Sekcia verejných knižníc SAK

2.10 **Akademické knižnice a benchmarking.** Seminár akademických knižníc SR
Termín: 06/2011, Nitra
Zodpovedný: Sekcia akademických knižníc SAK

2.11 **Centrálny register evidencie publikačnej činnosti –** nástroj na hodnotenie výsledkov vedecko-výskumnej a umeleckej činnosti – celoslovenský seminár
Termín a miesto: 10. marec 2011, CVTI SR v Bratislave
Zodpovedný: Sekcia akademických knižníc SAK a Odborná skupina pre legislatívu SAK

2.12 **Používanie e-learningových** nástrojov v informačnom vzdelávaní. Seminár akademických knižníc SR
Termín: 10/2011, Bratislava
Zodpovedný: Sekcia akademických knižníc SAK

2.13 **Webová stránka SAK.** Priebežná aktualizácia novej webovej stránky
Termín: priebežne
Zodpovedný: Odborná skupina pre informatizáciu a elektronizáciu SAK

3. LEGISLATÍVNA ČINNOSŤ

3.1 V súlade s úlohami rozpracovaného Programového vyhlásenia vlády pre Ministerstvo kultúry SR participovať na príprave novely / nového zákona o knižniciach a poskytovaní knižnično-informačných služieb, ako aj novely / nového zákona o povinných výtlačkoch
Termín: podľa potreby
Zodpovedný: Odborná skupina pre legislatívu SAK

3.2 Aktívne sa podieľať na aktualizácii Smernice Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej

činnosti, umeleckej činnosti a ohlasov
Termín: podľa potreby
Zodpovedný: Odborná skupina pre legislatívu SAK

4. EDIČNÁ ČINNOSŤ A PROPAGÁCIA

4.1. Vydávanie **Bulletinu SAK**
Termín: štvrťročne
Zodpovední: Redakčná rada Bulletinu SAK, Odborná skupina pre propagáciu a edičnú činnosť SAK, Odborná skupina pre zahraničnú spoluprácu SAK

4.2 **Propagačné materiály o SAK** v slovenskom a anglickom jazyku. Príprava, tlač, distribúcia
Termín: 09/2011
Zodpovedný: Odborná skupina pre propagáciu a edičnú činnosť SAK

5. ZAHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA

5.1 Zabezpečenie účasti zástupcov SAK na podujatiach **EBLIDA, ALA, ZDRUK, SKIP**
Termín: priebežne
Zodpovedný: predseda SAK, Odborná skupina pre zahraničnú spoluprácu SAK

5.2 Zabezpečenie účasti členov SAK na medzinárodnú konferenciu **INFORUM**
Termín: 24.-26.5.2011, Praha
Zodpovedný: Odborná skupina pre zahraničnú spoluprácu SAK

5.3 **LIBER, ALA, EBLIDA, ZDRUK, SKIP.** Monitoring aktivít
Termín: priebežne
Zodpovedný: Odborná skupina pre zahraničnú spoluprácu SAK

5.4 Zabezpečovanie prekladov do Bulletinu SAK a anglickej verzie webovej stránky SAK
Termín: priebežne
Zodpovedný: Odborná skupina pre zahraničnú spoluprácu SAK

5.5 **Česko-slovenský projekt spolupráce knihovníckych združení ČR a SR (SKIP, ZDRUK, SSK, SAK)**
Termín: 06/2011
Zodpovedný: predseda SAK, Odborná skupina pre zahraničnú spoluprácu SAK

(Plán práce a aktivít SAK na rok 2011 bol schválený členskými knižnicami na valnom zhromaždení SAK dňa 22.3.2011 v Martine)

BUDOVY ŠTÁTNEJ VEDECKEJ KNIŽNICE V KOŠICIACH – SKUTOČNOSŤ A PERSPEKTÍVY / *THE STATE SCIENTIFIC LIBRARY IN KOŠICE BUILDINGS – REALITY AND PERSPECTIVES*

PhDr. Štefánia Petercová, Štátna vedecká knižnica v Košiciach
petercova@svkk.sk

Abstract: *The State Scientific Library in Košice is one of the greatest Slovak libraries. It is situated in 5 historical buildings requiring permanent maintenance. They do not answer to the needs of library as* a *modern information, educational, and cultural centre. The library makes effort to reconstruct and modernize them but the realisation proceeds gradually. The article gives information on the reconstruction works which have been realize until now, it presents the project which will be realized within the framework of the program European Capital of Culture* – Košice 2013.
Keywords: *scientific libraries; library reconstructions and modernisations; The State Scientific Library in Košice – buildings reconstructions*
Kľúčové slová: *vedecké knižnice; rekonštrukcia a modernizácia knižníc; Štátna vedecká knižnica v Košiciach – rekonštrukcia budov*

Štátna vedecká knižnica v Košiciach patrí k najväčším slovenským knižniciam. Sústreďuje najväčší počet dokumentov i informačných zdrojov na východnom Slovensku (2,460.000 kn.j.). Spolupracuje s mnohými domácimi a zahraničnými inštitúciami a výsledkom tejto spolupráce sú výmeny kníh a výstav, zriadenie pracovísk Nemeckej knižnice, Britského centra, Info USA, medzinárodného strediska patentových knižníc. Štátna vedecká knižnica (ŠVK) v Košiciach má už od roku 1947 právo povinného výtlačku a preto má aj konzervačnú funkciu.

Zámerom ŠVK v Košiciach je vytvoriť kreatívne prostredie, kde dôjde k interakcii tradičných podôb knižničnej činnosti s inovatívnymi riešeniami a najnovšími trendmi v tejto oblasti. Týka sa to modernizácie a rekonštrukcie existujúcej kultúrnej infraštruktúry s dôrazom na multifunkčnosť, doplnenia kultúrno-vzdelávacej infraštruktúry v meste a jeho okolí a zhodnotenia vybavenosti územia. Výsledkom bude posilnenie kultúrneho potenciálu a konkurencieschopnosti regiónu.

Naša knižnica ako pamäťová a fondová inštitúcia zabezpečuje okrem knižnično-informačných služieb aj organizovanie podujatí a uchovávanie knižničných dokumentov vrátane historických, ktoré sú predmetom ochrany a uchovávania z dôvodu zachovania spoločenského poznania. Uvedené fondy sa nachádzajú v nevyhovujúcich priestoroch s rizikom znehodnotenia alebo zničenia, bez dostatočnej ochrany, čo

je aj jeden z dôvodov, prečo mnohé z týchto fondov sú len obmedzene sprístupnené verejnosti. Knižnica má pritom rastový potenciál a schopnosť zabezpečiť dostupnosť knižnično-informačných služieb pre obyvateľov širšieho územia.

Štátna vedecká knižnica je umiestnená v 5 historických budovách lokalizovaných v centre mesta, čo znamená aj náročnejšiu údržbu týchto objektov a potrebu komplexnej rekonštrukcie. Jeden z objektov knižnice na ulici Pri Miklušovej väznici č. 1 bol postavený koncom 18. storočia a dnes tu sídli oddelenie historických fondov. V rokoch 1995 a 2005/2006 prešiel rozsiahlou rekonštrukciou, ktorá bola financovaná Ministerstvom kultúry SR z prioritných projektov knižnice. Po ukončení poslednej rekonštrukcie sa rozšírilo reštaurátorské a konzervátorské pracovisko a vybavilo sa moderným technickým zariadením na ochranu starých tlačí.

Ku knižnici patria aj budovy na Zvonárskej ul. č. 19 a 21, postavené v 2. polovici 19. storočia. V týchto budovách sú umiestnené sklady knižničných fondov a technické prevádzky knižnice. Objekty by potrebovali rozsiahlu rekonštrukciu, ktorá by priniesla zlepšenie skladových možností knižnice a najmä vyriešila potrebnú ochranu historických fondov a ich sústredenie na jednom mieste. (Knižnica vlastní 90 000 kn. j. historických fondov.)

Podstatná časť služieb pre používateľov je sústredená v budove na Hlavnej ul. 10, ktorá je aj centrálnou budovou Štátnej vedeckej knižnice v Košiciach. Sídli v mestskej pamiatkovej zóne vo Forgáčovom paláci, v budove so zaujímavým architektonickým riešením v empírovom slohu, postavenej roku 1847. Je jednou z mála zachovaných budov postavených v tomto stavebnom štýle. Táto budova patrí k dominantám mesta a je symbolom ŠVK v Košiciach. O tom, ako je významná pre región a ako ju vníma verejnosť svedčí aj skutočnosť, že v roku 1989 z jej balkóna rečnili poprední predstavitelia nežnej revolúcie a keď sa v meste organizujú kultúrne a propagačné podujatia, na plagátoch je väčšinou uvedené, že „podujatie sa uskutoční pred Štátnou vedeckou knižnicou".

Hlavný objekt bol využívaný na rôzne obchodné a spoločensko-vzdelávacie účely (kasíno, obchody, čitáreň), v 40. rokoch 20. storočia bola v paláci urobená vnútorná prestavba a zriadená banka. Pre potreby knižnice slúži od roku 1953 a počas existencie knižnice tu nebola urobená komplexná rekonštrukcia. Stavebné úpravy boli vždy len čiastočné. Knižnica má v súčasnosti problémy s nedostatkom priestorov, nevhodnou elektroinštaláciou, vodovodnými a kanalizačnými rozvodmi, narušenými a netesniacimi oknami. Naliehavé riešenie si žiada suterén objektu, kde máme problémy s presakujúcou vodou, zvýšenou vlhkosťou a sadaním múrov. Súčasný stav objektu spôsobuje problémy s prevádzkou knižnice a bráni jej koncepčnému rozvoju, skvalitneniu a modernizácii služieb pre verejnosť (potreba vytvorenia priestoru pre voľný výber fondov a relaxačných zón pre používateľov, vzdelávanie a rozšírenie informačnej gramotnosti, nové študovne a priestor na

organizovanie rôznych kultúrnych a odborných podujatí).

V historickej budove na Hlavnej ul. 10 sa poskytujú knižnično-informačné služby, sú tu umiestnené študovne, kancelárie personálu a sklady knižničného fondu. (V pláne je presťahovanie časti fondu zo skladov na Pribinovu ul. 1, rekonštrukcia poslednej časti západného traktu by sa mala ukončiť do roku 2013.) Napriek určitým interiérovým úpravám v knižnici sa v súčasných priestoroch nedajú dostatočne zmodernizovať a rozširovať služby pre verejnosť. Chýbajú tu študovne, voľný prístup ku knižničným fondom, nedá sa zrealizovať účinný a komplexnejší systém ochrany objektu i knižničných fondov. Absentuje tu multifunkčný priestor pre používateľov, na organizovanie kultúrno-spoločenských a vzdelávacích podujatí. Riešením by bola komplexná rekonštrukcia historickej budovy s prestavbou podkroví a suterénu. Po jej ukončení by sa vytvoril priestor pre moderné knižnično-informačné služby s dôrazom na samoobslužné služby a skvalitnenie a urýchlenie služieb. Splneniu tejto vízie bráni finančná náročnosť uvedeného projektu, keďže ide o historický palác s rozsiahlou plochou. Zatiaľ sa nám nedarí zaradiť tento projektový zámer ani do 1. operačného programu štrukturálnych fondov. Napriek tomu sa nevzdávame a snažíme sa o vytvorenie priestoru na rozšírenie a zatraktívnenie služieb knižnice menšími úpravami súčasných priestorov.

Úspešnejšie si knižnica počínala pri rekonštrukcii ďalšej významnej budovy na Pribinovej ul. č. 1, umiestnenej blízko hlavnej budovy. Budova na Pribinovej ul. 1 bola postavená v roku 1878 pre väznicu košickej sedrie. ŠVK sa stala vlastníkom objektu v roku 1991 a od roku 1994 po prvej etape rekonštrukcie budova slúži knižnici. V čiastočne adaptovaných priestoroch na Pribinovej ul. 1 (zrekonštruované sú 3 trakty) sídlia odborné pracoviská knižnice, špecializované študovne pre používateľov a sklady knižničného fondu. V rokoch 2007/2008 sa v budove robili ďalšie rekonštrukcie a prístavba dvornej časti zo štrukturálnych fondov EÚ.

V posledných rokoch sa knižnica okrem knižnično-informačných služieb stále viac zameriava na služby „s pridanou hodnotou“ a kultúrno-výchovnú činnosť. Organizuje veľa podujatí, ako sú semináre, výstavy, stretnutia so zaujímavými a významnými osobnosťami, prezentácie produktov a služieb. Tieto činnosti si vyžadujú vyhovujúce a adekvátne priestory a tiež modernizáciu technického a interiérového vybavenia. Tento cieľ sa nám podarilo naplniť zapojením sa do projektu „Vytvorenie siete s informačným prepojením vedeckých, akademických a špeciálnych knižníc“. Hlavným garantom projektu bola Slovenská národná knižnica v Martine a partnermi ďalších 10 veľkých knižníc v každom regióne Slovenska. Základným cieľom ŠVK v Košiciach bolo vytvorenie Strediska vedecko-technických informácií spolu s informačno-vedeckým centrom v objekte na Pribinovej 1, umiestneného v zrekonštruovaných priestoroch, ktoré sú sieťovo prepojené nielen v rámci vlastnej knižnice, ale aj s obdobnými inštitúciami poskytujúcimi relevantné informácie a služby. Ďalším cieľom

bolo vybudovanie nového objektu – viacúčelovej sály na prezentačné, vzdelávacie a kultúrne účely.

Po dlhých prípravách bola 24. apríla 2007 podpísaná Zmluva o spolupráci medzi Slovenskou národnou knižnicou v Martine a Štátnou vedeckou knižnicou v Košiciach, týkajúca sa projektu zadaného do štrukturálnych fondov SOP Priemysel a služby. Projekt bol schválený Ministerstvom hospodárstva SR a Národnou agentúrou pre rozvoj malého a stredného podnikania, s rozpočtom vo výške 15,774.198 Sk pre ŠVK v Košiciach. Z tejto sumy sa vyčerpalo zo štrukturálnych fondov 14,458.380 Sk. Celková suma aj s dofinancovaním bola 17,027.000 Sk.

Projekt sa začal realizovať v roku 2007 a bol ukončený roku 2008. Na základe projektu vzniklo v ŠVK v Košiciach Stredisko vedecko-technických informácií – informačno-vedecké centrum, kultúrnovzdelávacie centrum a školiace centrum s moderným technickým a interiérovým vybavením. Knižnica rozšírila ponuku databáz, umožnila návštevníkom vzdialený prístup k elektronickým informačným zdrojom prostredníctvom systému NAVIGA. Tiež im rozšírila voľný prístup k internetu, k odborným informáciám, pomáha im pri spracovaní rešerší a pri získavaní informácií o duševnom vlastníctve a ochranných známkach. Nové priestory s účelným interiérom a modernou technikou sme slávnostne otvorili 13. októbra 2008. Z projektu sa zabezpečili aj finančné prostriedky na kompaktné regály do skladov a na planetárny skener na digitalizáciu knižničných fondov.

Zväčšením priestorov, zlepšením jestvujúcej technickej infraštruktúry a interiérového vybavenia sa dosiahol ľahší prístup používateľov k novým poznatkom a zlepšili sa podmienky na celoživotné vzdelávanie. Očakávame užšie prepojenie a využívanie informácií v rámci siete knižníc a príbuzných inštitúcií, poskytovanie kvalitných knižnično-informačných služieb, zameraných na sprostredkúvanie odborných informácií, a to prostredníctvom internetu, využívania konzorcií, vlastných i externých databáz.

Novovytvorené pracoviská doteraz knižnici veľmi chýbali, preto veríme, že budú slúžiť k spokojnosti širokej verejnosti. Doteraz máme priaznivú odozvu. Vytvorenie uvedených pracovísk, vybavených najmodernejším technickým a technologickým zariadením a interiérovým vybavením sa stretlo s pozitívnou reakciou verejnosti, našich spolupracovníkov a tiež našich kolegov. Zlepšila sa kvalita podujatí ako sú výstavy, semináre, školenia a neustále nám pribúdajú noví záujemcovia o spoluprácu.

Pri stavbe kultúrno-vzdelávacieho centra sa zohľadnil aspekt kontinuity minulosti a súčasnosti a zo sivého objektu bývalej väznice sa stáva príjemné miesto stretávania ľudí, kultúry a poznania. Kultúrno-výchovné centrum je zaujímavé aj z hľadiska stavebného a interiérového vybavenia, čo ocenili odborníci v odborných architektonických periodikách. Viacúčelová sála bola veľmi pozitívne hodnotená v časopisoch *Átrium a Interiér exteriér.* Aj vďaka tejto prístavbe ŠVK v Košiciach dosiahla v roku 2010 významný úspech v oblasti svojej prezentácie. Kultúrno-vzdelávacie centrum (autori projektu: Michal Burák, Marek Ba-

kalár) bolo nominované na cenu Slovenskej komory architektov za architektúru CEZAR 2010 v kategórii REKONŠTRUKCIA A OBNOVA BUDOV a umiestnilo sa medzi tromi najlepšími. Úspech teší o to viac, že takéto ocenenia sú v oblasti knižníc zriedkavé. Apelujeme na našich kolegov – knihovníkov, aby neboli prehnane skromní a nebáli sa pri rekonštrukciách, prípadne nových stavbách viac experimentovať.

V súčasnosti pripravujeme už poslednú etapu rekonštrukcie západného krídla objektu Pribinova 1, ktoré bude hradené z prostriedkov ŠF regionálneho operačného programu – operačnej osi č. 7 EURÓPSKE HLAVNÉ MESTO KULTÚRY – KOŠICE 2013 (skratka EHMK) vo výške 700 000 €. V plánovanom zrekonštruovanom západnom trakte sa počíta so zachovaním jednej miestnosti pôvodnej väzenskej cely s dobovým interiérom, vznikne tu netradičný výstavný priestor (aj pre unikátne knižničné zbierky), digitalizačné pracovisko a ďalšie miesto na uloženie knižničných fondov. Predkladaný projekt zapadá do koncepcie EHMK, pretože sa týka obnovy nevyužívaného stavebného objektu, ktorý má potenciál využitia na kultúrno-spoločenský účel, na rozvoj kultúry a kultúrno-poznávacieho cestovného ruchu a súvisiacej občianskej vybavenosti na miestnej a regionálnej úrovni, a s tým spojené obstaranie vybavenia, vrátane IKT vybavenia.

Po rekonštrukcii objektov na Hlavnej ul. 10 a Pribinovej ul. 1 vznikne z knižnice multifunkčné kultúrne, informačné a vzdelávacie centrum, ktorého rovnocennou súčasťou budú moderné knižnično-informačné služby, zabezpečená ochrana, komfortné sprístupnenie kultúrneho písomného dedičstva a atraktívne kultúrno-vzdelávacie podujatia. Pozitívnym výsledkom bude rozvoj celej knižnice, jednoduchšie sprístupňovanie poznatkov a kultúrneho dedičstva, prezentácia kultúrnych tradícií a v konečnom dôsledku spokojnosť našich používateľov s poskytovanými službami.

Sídlo ŠVK na Hlavnej ul. 10

Požičovňa na Hlavnej ul. 10

Stredisko vedecko-technických informácií na Pribinovej ul. 1

OTVORENIE CENTRA KNIŽNIČNÝCH SLUŽIEB A VEDECKO-TECHNICKÝCH INFORMÁCIÍ TECHNICKEJ UNIVERZITY V KOŠICIACH / *THE CENTRE OF LIBRARY SERVICES AND SCIENTIFIC AND TECHNICAL INFORMATION OF THE TECHNICAL UNIVERSITY OF KOŠICE HAS BEEN OPEN*

Ing. Ondrej Látka, PhD. – Ing. Viera Tomášová,
Univerzitná knižnica Technickej univerzity v Košiciach
ondrej.latka@tuke.sk viera.tomasova@tuke.sk

Abstract: *The article presents* a new *object of the library of the Technical University of Košice with the official name The Centre of Library Services and Scientific and Technical Information. Built in 2005-2008 the object responds to needs of the library as* a *modern multifunctional centre.*
Keywords: *academic libraries; university libraries; library new-buildings; Library of the Technical University of Košice*
Kľúčové slová: *akademické knižnice; univerzitné knižnice; novostavby knižníc; Knižnica Technickej univerzity v Košiciach*

Dovolenková sezóna roku 2009 bola cez leto v plnom prúde, avšak na Technickej univerzite v Košiciach (ďalej TUKE) prebiehali prípravné práce na otvorení Centra knižničných služieb a vedecko-technických informácií (CKS) = dnešnej Univerzitnej knižnice.

Samotná výstavba centra trvala tri roky. Slávnostné začatie výstavby sa uskutočnilo 29. septembra 2005 v rámci otvorenia nového akademického roka 2005-2006. Pozvanie bývalého rektora TUKE Juraja Sinaya na túto významnú akciu prijali vtedajší premiér Mikuláš Dzurinda, bývalý minister školstva Martin Fronc a ďalší významní hostia, ktorí za účasti manažmentu, zamestnancov a študentov TUKE odhalili pamätnú tabuľu na základnom kameni novostavby. Hrubá stavba päťpodlažnej budovy o rozlohe takmer 7000 m^2 bola ukončená v decembri 2008. Architektonický návrh budovy vypracovali architekti Juraj Koban, Karol Gregor a Štefan Pacák. Slávnostné otvorenie Univerzitnej knižnice sa uskutočnilo 25. septembra 2009 za účasti ministra školstva Jána Mikolaja a ďalších pozvaných hostí.

Nová budova knižnice je poňatá ako otvorené moderné multifunkčné knižničné centrum, v ktorom sú priestory knižnice vhodne integrované s konferenčnou sálou a priestormi pre kultúrno-vzdelávacie podujatia, výstavy a tiež s oddychovou zónou s libresom. Poslaním CKS je poskytnúť študentom a zamestnancom TUKE vyšší štandard vzdelávania, ďalej je to podpora a informačné zabezpečenie vedeckého výskumu a pedagogického procesu na TUKE. Budova centra je situovaná v západnej časti areálu univerzity na Ulici Boženy Němcovej, čím je k nej zabezpečená výborná dostupnosť.

Od začiatku nového akademického roka knižnica poskytovala svojim používateľom komplexnú ponuku knižnično-informačných služieb. Budova je dimenzovaná pre celkovú

kapacitu pol milióna knižničných jednotiek dokumentov z oblasti technických a prírodných vied, spoločenských vied, ekonomiky, ale aj umenia a architektúry. Predpokladaný počet registrovaných používateľov je 17 000, celková kapacita budovy je 600 osôb.

Čo sa týka technologického vybavenia centra, používatelia majú možnosť využívať počítačovú študovňu s kapacitou cca 200 PC s pripojením na internet. Pre používateľov s vlastným notebookom je prístupné bezdrôtové pripojenie na internet cez WiFi technológiu. Súčasťou vybavenia je aj technické zabezpečenie slúžiace na organizovanie videokonferencií. Ochranu knižničného fondu pred odcudzením zabezpečuje moderný bezpečnostný systém.

Bezproblémovú prevádzku prezenčných a absenčných výpožičných služieb zabezpečuje plne automatizovaný integrovaný knižnično-informačný systém DAWINCI. Okrem klasických výpožičných služieb a medziknižničných výpožičných služieb používatelia budú mať možnosť využívať službu „document delivery" – elektronické zasielanie plnotextových informačných zdrojov. V centre sú vytvorené podmienky pre digitalizáciu, archiváciu a sprístupňovanie špeciálnych druhov dokumentov z oblasti kvalifikačných prác a publikačnej činnosti tvorivých pracovníkov TUKE.

V rámci knižnično-informatickej výchovy používateľov knižnica poskytuje školenia, informačné dni a semináre. Ako akreditované stredisko pre dištančné vzdelávanie organizuje špecializované kurzy a školenia v rámci systému ďalšieho vzdelávania knižničných pracovníkov na Slovensku. Súčasťou nového knižnično-informatického centra TUKE je aj reprografické centrum, ktoré ponúka širokú škálu reprografických a tlačových služieb pre študentov a zamestnancov školy.

Pevne veríme, že Centrum knižničných služieb a vedecko-technických informácií svojimi službami prispeje k rozvoju vedy a výskumu na Technickej univerzite v Košiciach.

Sídlo UK Technickej univerzity na Němcovej 7 v Košiciach

Vstupná časť do študovne UK

Študovňa UK

ŽITNOOSTROVNÁ KNIŽNICA V DUNAJSKEJ STREDE

Súčasná spoločnosť kladie stále väčšie nároky na schopnosti ľudí orientovať sa v každodennom návale informácií. Najdôležitejšie pritom je, aby si človek dokázal vyhľadať z tohto množstva informácií tie kvalitné a dôležité pre jeho život. Neoceniteľným zdrojom kvalitných informácií je práve knižnica, ktorá taktiež pomáha svojim čitateľom v procese výberu.

Žitnoostrovná knižnica v Dunajskej Strede – od roku 2002 v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja – je univerzálnou verejnou knižnicou, plní dôležité úlohy v oblasti vzdelávania, kultúry a výchovy obyvateľov mesta i regiónu.

Jej súčasná odborná a výchovná práca vychádza z úloh a činnosti knižníc, ktoré v našom meste pôsobili už aj pred svetovými vojnami. Boli to knižnice Spolku katolíckej mládeže a knižnice škôl mesta, bohaté na krásnu aj populárno-náučnú literatúru. Počas vojny sa veľká časť týchto kníh zničila a stratila, ale po roku 1946 obecná rada obnovila knižnicu s cieľom pomôcť v šírení oddychovej kultúry medzi obyvateľstvom. Táto knižnica mala len jedného pracovníka.

Odborná knihovnícka činnosť sa začala až v päťdesiatych rokoch, kedy mala knižnica už vypracovaný organizačný a výpožičný poriadok, založený prírastkový zoznam a knihy sa aj katalogizovali. V priebehu rokov sa knižnica viackrát sťahovala a hľadalo sa čo najvhodnejšie a dôstojné umiestnenie pre „stánok kultúry“.

V roku 1977 sa knižnica presťahovala na súčasné miesto – do novopostavenej budovy mestského kultúrneho domu. Kým v predchádzajúcich priestoroch mala len jednu kanceláriu a dve pomerne malé miestnosti na voľné uloženie a požičiavanie kníh, v kultúrnom dome už každý pracovný úsek má vlastné miestnosti a kancelárie. V tom čase sme mali okolo 50 000 zväzkov dokumentov. Do dnešného dňa sa knižničný fond zdvojnásobil na cca 102 000 zv.

Náš kraj a okres je typický nielen svojou dvojjazyčnosťou, ale i svojím poľnohospodárskym rázom. Donedávna sa Žitný ostrov nazýval aj „obilnicou Slovenska“. Svojím nížinatým rázom vytvára dodnes dobré podmienky na pestovanie nielen obilia, ale i rôznej potravinárskej zeleniny a pre sadovníctvo. Tento charakter krajiny využili ústrední metodici zo Slovenskej národnej knižnice v Martine v roku 1984 na založenie a vytvorenie KOPIS-u (Kooperačného poľnohospodárskeho informačného strediska). Pracovalo v podnájme, v priestoroch Okresnej poľnohospodárskej správy. Knižný fond KOPIS-u bol súčasťou fondu okresnej knižnice. Jeho úlohou bolo predovšetkým pomáhať odborníkom v poľnohospodárstve a najmä vedúcim pracovníkom vtedajších štátnych majetkov a jednotných roľníckych družstiev (JRD). Nazhromaždilo sa veľa užitočných kníh z jednotlivých odvetví poľnohospodárstva, ako napr. z rastlinnej výroby, pestovania kukurice, z mechanizácie poľnohospodárstva, z pestovania rôznych záhradných plodín, z pestovania okrasných kvetov a kríkov, z od-

borného pestovania ovocných drevín, z plánovania sadov a záhrad, zo živočíšnej výroby, najmä chovu hovädzieho dobytka, ošípaných, drobných domácich zvierat a hydiny. Kvalitné boli i odborné knihy z veterinárstva, ktoré sú dodnes veľmi využívané. Toto špecializované oddelenie malo toho času štyroch odborných pracovníkov. Pripravovalo i rôzne podujatia, najmä tzv. Dni informácií, v rámci ktorých sa konali rôzne semináre na odborné témy, pripravovali sa referáty a koreferáty, výstavy a ponuky kníh k určeným témam. Na tieto semináre sa pozývali aj odborníci zo zahraničia. Po roku 1989 sa zariadenie i fond vrátili do materskej knižnice.

Bibliografické oddelenie v Žitnoostrovnej knižnici ako jediné na Slovensku spracováva hungariká. Maďarská tlač vychádzajúca na Slovensku tvorí integrálnu súčasť predmetu Slovenskej národnej bibliografie. Na podnet Slovenskej národnej knižnice, zastúpenej Národným bibliografickým ústavom a databázovým centrom SNK v Martine a z poverenia Ministerstva kultúry SR vzniklo 1. januára 1991 oddelenie Bibliografia Hungarica, ktoré bibliograficky spracúva noviny a časopisy v maďarskom jazyku vydávané na Slovensku.

Od 1. januára 1991 sa dve naše pracovníčky podieľajú na tvorbe súbežnej článkovej bibliografie. Spracovávajú bibliografické záznamy z maďarských periodík vydávaných na Slovensku, ktoré sa sprístupňujú v ústrednej báze dát Slovenskej národnej bibliografie. Počet spracovávaných záznamov sa mení podľa vydávaných periodík. Zo začiatku sa excerpovalo 23 titulov, medzičasom sa tento počet zvýšil na 26 a dôsledkom spoločenského diania sa v súčasnosti zredukoval na 16 titulov.

Našou snahou je vyhľadávať a podávať spoľahlivé informácie o kultúrnom a spoločenskom dianí v živote maďarskej národnostnej menšiny, ktorá tvorí asi 10% obyvateľstva. Podľa tematiky spracovávame nasledovné oblasti: knihovníctvo, múzejníctvo, žurnalistiku, filozofiu, psychológiu, cirkevnú tematiku, sociológiu, politiku, ekonomiku, výchovu, národnostné školstvo, národopis, umenie výtvarné aj hudobné, divadlo, maďarskú literatúru, jazykovedu, vlastivedu, dejiny a biografie (významné osobnosti). Ročne je to asi 4 – 5 tis. záznamov. Od roku 1991 do roku 2010 sme spracovali okolo 74 tis. záznamov.

Žitnoostrovná knižnica v Dunajskej Strede je univerzálnou knižnicou. Poskytuje knižničné, bibliografické a informačné služby. Knižnica poskytuje tieto služby v zmysle zásad všeobecnej dostupnosti publikovaných dokumentov v súlade s Ústavou SR a Listinou základných občianskych práv a slobôd. Vzájomné vzťahy knižnice a jej čitateľov upravuje Knižničný a výpožičný poriadok Žitnoostrovnej knižnice v Dunajskej Strede.

Poslaním a úlohou knižníc je nielen zhromažďovanie a odborné spracovanie publikácií a iných dokumentov a ich rozširovanie – požičiavanie, ale aj poskytovanie adresných informácií.

Dôležitú úlohu má knižnica i v mimoškolskom vzdelávaní, a to aj organizovaním kultúrnych a vzdelávacích podujatí. Spoločenské podujatia a kultúrno-výchovné akcie, pripravované pre deti i dospelých, vo veľkej miere pomáhajú pri zviditeľňovaní a propagácii činnosti knižnice. Pokladáme za svoju dôležitú úlohu tieto podujatia pripraviť čo

najkvalitnejšie a odborne, s prihliadaním na všetky okolnosti, technické podmienky a ciele podujatia. Aby sme dosiahli svoj cieľ pomôcť mládeži v mimoškolskom vzdelávaní, v užitočnom a rozumnom využití voľného času, v zábave a relaxe, oslovujeme miestne školy a spoločenské organizácie. Pri niektorých podujatiach nadväzujeme kontakty a spolupracujeme i so zahraničnými knižnicami, napr. z Maďarska s Mestskou knižnicou v Pécsi alebo župnou knižnicou v Győri. Úspešná bola spolupráca s viacerými knižnicami z Maďarska aj Slovenska pri inštalovaní putovnej výstavy s názvom Preslávili nás, kde knižnice predstavili významné osobnosti svojho regiónu, alebo putovná výstava Listy z knihy života Csokonaiho..., ktorá do Dunajskej Stredy prišla z Debrecínu. Veľmi sme sa tešili, keď nás Mestská knižnica v Pécsi vyzvala na spoluprácu pri organizovaní výtvarnej súťaže detí a následného kvízu s tematikou a názvom Európska únia očami detí. Najlepšie detské kresby sa stali súčasťou putovnej výstavy a boli vystavované aj v Maďarsku a v Bulharsku.

Od roku 2004 sa už tradične zapájame do organizácie celovečerného programu Noc s Andersenom, ktorá sa koná na počesť Medzinárodného dňa detskej knihy a zároveň i výročia narodenia dánskeho rozprávkara H. Ch. Andersena. Deti tráviace skoro celú noc v knižnici sa tešia nielen na čítanie rozprávok, ale i na ich dramatizáciu, stretnutia so zaujímavými osobnosťami mesta, regiónu a pod.

Zaujímavé podujatia organizujeme aj pre dospelých, v spolupráci najmä s oblastným výborom Csemadoku, Maticou slovenskou, kultúrnym domom, CVČ a i. Zavítali k nám napr. Július Satinský, Ladislav Ťažký, Peter Holka, Václav Šúplata, Petra Nagyová-Džerengová, Marta Šurinová, Roman Brat, Ján Uličiansky, Miroslav Cipár, Faludy György, Czine Mihály, Kányádi Sándor, Jókai Anna, Gyüre Lajos, Tóth Elemér a mnohí ďalší významní slovenskí a maďarskí spisovatelia.

Moderná knižnica musí dokázať svoju opodstatnenosť vo svete informácií. Jedným zo spôsobov je, že sa bude prispôsobovať postupným zmenám a novým potrebám informačnej spoločnosti. Dôležité je, aby knižnice dokázali zosúladiť svoje poslanie a činnosť v podobe klasickej knižnice s typom modernej knižnice, zameranej na informatizáciu a využívanie výpočtovej techniky ako nového zdroja a sprostredkovateľa informácií. V rámci národného projektu Ministerstva kultúry SR s názvom Informatizácia knižníc Žitnoostrovná knižnica získala v roku 2007 osem PC s prístupom na internet pre širokú verejnosť.

Na ochranu našich knižničných dokumentov, technického vybavenia a verejných priestorov sme v roku 2009 pomocou grantového systému Ministerstva kultúry SR vybudovali bezpečnostný kamerový systém.

Vychádzajúc z knižničného zákona č. 183/2000, mali by sa knižnice v blízkej budúcnosti postupne pretransformovať na moderné kultúrno-informačné centrá, tzv. komunitné centrá (a ich pracovníci na informačných manažérov), ktoré zameriavajú svoju činnosť na všetky vekové kategórie obyvateľov, bez ohľadu na ich rasu, pohlavie, náboženstvo, národnosť, jazyk alebo spoločenské postavenie. V dnešných, pre širšiu vrstvu

občanov finančne náročných podmienkach sa táto úloha javí dôležitou aj zo sociálneho hľadiska zabezpečenia vzdelávania obyvateľstva. Popri zachovaní doterajšej stratégie činnosti sa preto naša inštitúcia bude zameriavať na nové formy aktivít.

Žitnoostrovná knižnica začala od septembra minulého roku spoluprácu s detským oddelením miestnej nemocnice s poliklinikou formou akcie Rozprávky pre malých pacientov, v rámci ktorej sa knihovníčka venuje chorým deťom. S cieľom osloviť stredoškolskú mládež sa organizujú podujatia pod názvom Hudba v knižnici.

V snahe získať záujem strednej generácie o knižničné aktivity sa začali usporadúvať Posedenia pri čaji, s možnosťou besedovať s významnými osobnosťami kultúrneho i verejného života. V budúcnosti sa plánuje rozšírenie a zintenzívnenie už prebiehajúcich mimoriadnych vyučovacích hodín v priestoroch knižnice.

Práca s knihou, rozširovanie kultúry a myšlienok ukrytých v knihách je veľmi rôznorodá a pestrá. Mohli by sme spomenúť množstvo rozprávkových dopoludní pre menšie deti, súťaže a kvízy, krížovky a hlavolamy, literárne besedy o knihách, predčítania a stretnutia nielen so spisovateľmi, ale aj ilustrátormi kníh, s redaktormi rôznych novín, putovné výstavy kresieb, výstavy kníh, keramiky, literárne posedenia pre dôchodcov a iné formy aktivít, ktoré Žitnoostrovná knižnica realizuje.

Knižničnú činnosť vykonáva toho času 10 odborných zamestnancov. Všetky tieto úlohy a práce vyžadujú od knihovníkov nielen odbornosť, ale aj zaujatosť a oduševnenosť za činnosť prinášajúcu spokojnosť a radosť, ktorou dokážeme privábiť deti, mládež, ako aj dospelých návštevníkov do knižnice.

Mgr. Lýdia Tóthová – Helena Laczová,
Žitnoostrovná *knižnica v Dunajskej Strede*
tothova.lydia@zupa-tt.sk

Interiér knižnice

Výstava keramiky Štefana Alföldiho

Hudba v knižnici – interprétka: Zuzana Horváthová

KNIŽNICA, KTORÁ DÝCHA UMENÍM

Keď vkročíte do knižnice ***Školy úžitkového výtvarníctva Josefa Vydru*** *(Dúbravská cesta 11, 854 32 Bratislava, tel. 02/59 30 62 20, www.suvba.eu), ocitnete sa vo svete umenia. Táto knižnica je úzko spätá s históriou školy, ktorá je najstaršou výtvarnou umeleckou školou na Slovensku. Najskôr pôsobila ako Škola umeleckých remesiel (1928-1938), po vojne pokračovala od r. 1945 do r. 1993 ako Škola umeleckého priemyslu a svoj terajší názov nesie od r. 1994. Mojou sprievodkyňou bola vedúca knižnice* ***Juliana Zdravecká****, s ktorou som sa o činnosti tejto školskej knižnice porozprávala.*

- **Môžete predstaviť stručne vašu knižnicu?**

Knižnica ako súčasť školy vznikla práve pred polstoročím, v roku 1961, hoci väčšie či menšie knižné zbierky existovali aj predtým v jednotlivých oddeleniach. Knižnica pôvodne zabezpečovala potreby a požiadavky pedagógov. Neskôr sa rozšírila aj o beletriu (povinné čítanie) a ďalšiu študijnú literatúru pre žiakov. Vzhľadom na skutočnosť, že sa knižnica vyvíjala v súlade so zameraním školy a jej úlohami, odrazilo sa to aj na skladbe jej knižničného fondu. Knižnica „prežila“ tiež niekoľko sťahovaní, čo zbierkam neveľmi prospelo.

Dnes sa orientujeme predovšetkým na odbornú literatúru pre pedagógov a študentov. Tí majú k dispozícii vyše 7700 kníh (z toho 1806 kn. j. tvorí beletria, 51 kn. j. e--dokumenty) a 11 titulov periodík (z toho 4 zahraničné). Ku knižničnému fondu majú čitatelia voľný prístup (výnimkou sú staršie vzácne vydania – 136 kníh, z nich 50 kníh má vyše 100 rokov). Voľný prístup sme zvolili, lebo umožňuje predovšetkým študentom hľadať inšpirácie a námety pre vlastnú tvorbu nielen z konkrétnej knihy, ale aj z iných odborov, mimo svojej špecializácie. Súčasťou knižnice je 10 študijných miest.

- **Pozrime sa teraz bližšie na skladbu fondu. Čo všetko u vás čitateľ nájde?**

Knižničný fond je usporiadaný tematicky, jeho usporiadanie rešpektuje študijné odbory školy a sústreďuje literatúru spoločnú pre všetky špecializácie. Ponúkame knihy z dejín umenia, estetiky, spoločenských vied, architektúry, dizajnu, perspektívy, anatómie, sochárstva (zameraného na kameň, drevo, dizajn dreva, šperk), textilu, skla, fotografie, hudby, divadla, maľby, grafiky, kresby, písma, ľudového a inzitného umenia, technológie a techniky farieb, reštaurátorstva (aj ikony) a knihy s PC tematikou. Ďalej máme peknú kolekciu o národopise, mýtoch, galériách, pamiatkach a pamätihodnostiach miest, či životopisoch umelcov a pod. Nechýbajú slovníky, atlasy, encyklopédie (napr. aj pôvodné vydanie Ottovho náučného slovníka), staré výtvarné časopisy a katalógy z výstav. Zvlášť uchovávame vzácne vydania, ktoré sprístupňujeme iba prezenčne a na študijné účely máme z tých najčastejšie žiadaných kópie. Najstarším vydaním v našom fonde je Anatómia zvierat (Berlín, 1827-1828), ktorá na 150 listoch ručného papiera prináša rozmanité kostry zvierat. Ďalej je to titul *Výběr umělecko-průmyslových před-*

mětů z retrospektivní Všeobecné zemské jubilejní výstavy (Praha, 1895). Na štúdium sa často využíva napr. zaujímavá kniha o keramike v Európe, Oriente a východnej Ázii, album kresieb holandských majstrov, kniha prác Albrechta Dürera, vzorníky písma či islamské umenie Orientu.

V súčasnosti dopĺňame náš fond v rámci finančných možností aktuálnymi novinkami a v prípade, ak objavíme v antikvariáte staršie odborné knihy, resp. práce našich absolventov a pedagógov, usilujeme sa nimi obohatiť náš fond. Väčšinu prírastku však tvoria dary.

- **Aké služby poskytujete?**

Zabezpečujeme predovšetkým potreby školy – pedagógov i študentov. Záujemcom mimo školy poskytujeme prezenčné výpožičné služby, resp. kopírovanie. Knižnica je prístupná tri dni v týždni (utorok, streda od 9 do 15 hod., piatok od 9 do 14 hod.).

V súčasnosti máme podľa najnovších štatistických údajov zaregistrovaných 225 používateľov (z toho 170 študentov), ktorí vlani realizovali 1129 výpožičiek (z toho 180 prezenčných). Na skvalitnenie orientácie vo fonde pripravujeme online katalógy a pre študentov spracúvam najmä z periodík tematické súpisy (napr. k jednotlivým osobnostiam v umení, či rôznym a opakujúcim sa témam ako Adam a Eva, architektúra, etnografia, novinky v digitálnej fotografii, logá atď.), ktoré napomáhajú rýchlejšie vyhľadávanie potrebnej literatúry. Treba ešte spomenúť, že v knižnici sa dobre využívajú kopírovacie služby, hoci sú za úhradu a návštevníci knižnice s obľubou sledujú výstavy knižných noviniek. Vzhľadom na to, že študenti majú samostatnú počítačovú študovňu, počítač s internetom v knižnici sa používa na služobné účely. Tento prehľad by som rada doplnila aj o ďalšiu činnosť – budovanie archívu o škole, jej žiakoch a absolventoch i pedagógoch (účasť na výstavách, súťažiach, získané ocenenia a pod.).

- **Čo perspektíva? Prezraďte, čo by ste si pre knižnicu želali?**

Myslím, ako všetci knihovníci, aj ja by som si želala: financie na literatúru, automatizáciu, moderné účelné zariadenia a privítala by som aj príručný sklad. Viem, že teraz je to sen, ale možno sa to raz splní. Knižnici by to prospelo a najmä jej používateľom. Teraz sa teším, že študenti knižnicu využívajú a považujú ju za súčasť vyučovania. Je to iste aj vďaka usmerneniu pedagógov školy.

Knižnicu navštívila
PhDr. Ľudmila Čelková

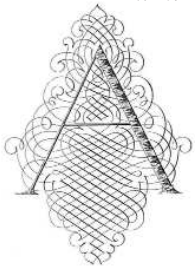

Z tvorby žiakov školy - Kaligrafia

NIEKOĽKO POSTREHOV Z 25-ROČNEJ KNIHOVNÍCKEJ PRAXE ...

Neuznávam inú vznešenosť okrem ľudskej dobroty (Beethoven)

Myslím si, že bolo veľmi šťastným riešením redakčného tímu Bulletinu Slovenskej asociácie knižníc zaradiť do jeho obsahovej náplne anketu Pohľad na profesiu knihovníka. Každé prichádzajúce číslo som si prečítala a poviem pravdu, že ma všetky príspevky zaujali, rozveselili a spríjemnili mi voľné chvíle, presne tak, ako sa vo svojom prvom úvodníku k minulému ročníku bulletinu nádejala PhDr. Daniela Džuganová.

Napriek tomu, že som „čerstvou" absolventkou Katedry mediamatiky a kultúrneho dedičstva na Fakulte prírodných vied Žilinskej univerzity v Žiline, v závere roka 2011 uplynie už 25 rokov od začiatku mojej profesionálnej kariéry v slovenskom knihovníctve. Pokiaľ si niekto z vás myslí, že obsahom tohto príspevku bude predstaviť moje štvrťstoročie v profesii knihovník, mýli sa. Neurobím tak napriek tomu, že by som mala o čom písať, pretože počas svojej knihovníckej praxe som mala možnosť pracovať prevažne v službách, a to s viacerými kategóriami používateľov, či už ako knihovníčka v okresnej alebo malej mestskej knižnici, alebo ako vedúca oddelenia knižnično-informačných služieb vedeckej knižnice, čo by ma zároveň oprávňovalo relevantne zhodnotiť, resp. namodelovať osobnosť knihovníka pre skoro každú kategóriu používateľa – od dieťaťa po dospeláka.

Tak napr. dieťa, ktoré v sprievode rodičov alebo pedagógov navštevuje obecnú knižnicu a vníma ju od svojho útleho detstva. Prijíma prvé informácie o knihovníkovi, ktorý síce (v prípade tejto kategórie) nebude testovaný zo znalostí informačných a komunikačných technológií, pretože najviac dokáže úsmevom, vtipným obrázkom v knihe a malou záložkou, ktorú si táto (pre obecnú knižnicu) najviac zastúpená kategória používateľov zoberie domov a na návštevu knižnice nezabudne, naopak skôr ju pretvorí v lásku ku knihe a knižnici. Neskôr, v regionálnej knižnici nájde knihovníka, ktorý mu pomôže vyriešiť náročné domáce úlohy a okolo nich dostane inú, nám už dobre známu „pridanú hodnotu", napr. prežije Noc s Andersenom, ktorá taktiež navždy zostane v jeho pamäti, lebo pani riaditeľka knižnice sa prezlečie za lesnú vílu a počas schovávačky sa zamknú na toalete spolu so svojimi kamarátkami ..., no povedzte: Dalo by sa na to niekedy zabudnúť?! Život plynie, z dieťaťa sa stáva kategória študent, či už strednej alebo vysokej školy ...

Poznám ten krásny pocit, keď sa otvoria dvere vedeckej knižnice a v nich stojí práve toto „moje dieťa", ktoré prišlo najprv s mamou a potom „bola aj na toalete" a dnes ako študentka, jedna z mnohých študentov, ktorí túto knižnicu navštívili za účelom požičať si študijnú literatúru, získať odbornú informáciu, jednoducho za účelom vzdelávať sa. Tu už očakáva (a právom aj kriticky hodnotí) odbornú úroveň informačného pracovníka, knihovníka – navigátora, konzultanta, špecialistu na informačný obsah, ktorého potrebuje pre život v informačnej spoločnosti, aj keď nie vždy si to uvedomuje.

Je pravdou, že knižnice stoja v prvej línii neformálneho vzdelávacieho procesu používateľa. Iba informačne gramotný pracovník, ktorý pochopí potrebu celoživotného vzdelávania sa, môže poskytovať kvalitné služby a tieto si dnešný používateľ vyžaduje a očakáva. Celoživotné vzdelávanie knihovníkov je možnosťou na získavanie zručností, ktoré sú nástrojom zaručujúcim kvalitnú prácu s informáciami a poskytovanie knižnično-informačných služieb na požadovanej úrovni.

Zo svojich 25-ročných knihovníckych skúseností môžem potvrdiť, že každá kategória používateľa, ktorá navštívi knižnicu, pozitívne a vysoko hodnotí okrem odbornej spôsobilosti pracovníka aj jeho cnosti ako ľudskosť – človeka ako sprostredkovateľa informácie, ktorý je zároveň dobrý, milý, usmievavý, empatický, optimistický, ... „správa sa slušne" a nečaká za to obdiv, ani nedostáva „veľké peniaze".

Neuznávam inú vznešenosť okrem ľudskej dobroty – jednoduché slová, ako ich na tému ľudského dobra vyslovil Ludwig van Beethoven. Knihovník často vníma tento obyčajný dobrý pocit, pre ten je na seba veľmi tvrdý, lebo vie, že nevystačí iba so vzdelaním ktoré už dosiahol, je pred ním vždy nová výzva, zodpovednosť, nové úlohy alebo, ak chcete, aj každý nový fenomén v našej krásnej profesii.

Na záver všetkým mojim súčasným, bývalým aj budúcim kolegom, všetkým knihovníkom, čitateľom aj tvorcom Bulletinu SAK, všetkým, ktorí v roku 2011 oslávia okrúhle profesionálne alebo životné jubileá – tým, ktorí s láskou vykonávajú každodennú knihovnícku prácu – si dovolím zacitovať zopár pekných myšlienok:

Každý koná dobro tam, kde môže a ujde sa mu ho toľko, koľko si je sám schopný vytvoriť (...)

Najvyššie dobro je to, čo vás blaží tak mocne, že ste úplne neschopní vnímať niečo iné (...)

Poznáte tú krásnu Krantorovu bájku? Privedie na olympijské hry Bohatstvo, Rozkoš, Zdravie a Cnosť. Každá z nich sa dožaduje rajského blaha. Bohatstvo hovorí: „Najvyššie dobro som ja, pretože mnou kupujete všetko imanie." Rozkoš vraví: „Jablko patrí mne, veď ľudia len zato chcú bohatstvo, aby mňa dosiahli." Zdravie zasa uisťuje, že bez neho neexistuje nijaká rozkoš a že bohatstvo je nanič. Napokon Cnosť vysvetlí, že stojí nad všetkými troma, lebo aj bohatý a zdravý pôžitkár sa môže stať človekom veľmi úbohým, ak sa zle správa. A jablko dostala Cnosť ... Cnosť nie je dobro, je to povinnosť (Voltaire).

Použitá literatúra

FERKOVÁ, Valéria. *Informačná gramotnosť a informačné technológie v knižničných službách : bakalárska práca*. Prešov : FHPV PU, 2008. 64 s.

Filozofický slovník. Bratislava : Pravda, 1976, s. 73-74, heslo Voltaire, François Marie.

ZEMČÁK, Milan. *Výroky – citáty* [online], 2010 [cit. 2011-02-19]. Dostupné na internete: <http://www.juko56.dobrosoft.sk/www/index.php?option=com_content&view=article&id=41&Itemid=45>.

Mgr. Valéria Ferková, Štátna vedecká knižnica v Prešove
valeria.ferkova@svkpo.gov.sk

CENA SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC ZA AKTÍVNU ČINNOSŤ KNIŽNICE – SAKAČIK 2010

Správna rada SAK udeľuje svoju výročnú cenu – SAKAČIK od roku 2004 vždy jednej nominovanej knižnici, ktorá je členom SAK, za konkrétnu aktivitu.

Začiatkom roka 2011 Správna rada SAK obdržala 8 návrhov na SAKAČIK-a, a to pre:

- Hornonitriansku knižnicu v Prievidzi za prvé miesto v celoslovenskej anonymnej súťaži scenárov krstu knihy Romana Brata a ilustrátora Miroslava Regitku Mordovisko
- Štátnu vedeckú knižnicu v Banskej Bystrici za 10 ročníkov odborného seminára pre pracovníkov knižníc a 11 ročníkov cyklu Osobnosti
- Tekovskú knižnicu v Leviciach za podujatia zamerané na prevenciu závislostí a kriminality Buď v pohode
- Knižnicu Juraja Fándlyho v Trnave za podujatie Fórum humoristov.

Ďalšie štyri nominácie boli pre Mestskú knižnicu mesta Piešťany za 6. ročník festivalu rozhlasových rozprávok Zázračný oriešok 2010 s podtitulom Kniha v rozhlase – rozhlas v knihe.

Správna rada SAK sa rozhodla udeliť cenu za výnimočné knihovnícke podujatie – 6. ročník festivalu rozhlasových rozprávok Zázračný oriešok 2010 s podtitulom Kniha v rozhlase – rozhlas v knihe Mestskej knižnici mesta Piešťany.

Na festivale sa predstavilo 12 súťažných titulov, ktoré paralelne hodnotili dve poroty, odborná a detská. Usporiadateľom festivalu sú Mestská knižnica mesta Piešťany, mesto Piešťany a Slovenský rozhlas. Festival patrí k najvýznamnejším celoslovenským projektom na podporu detského čítania. Premyslená dramaturgia prehliadky, bohatej aj na zaujímavé sprievodné podujatia, poukazovala na význam spájania literárneho textu s rôznymi kontextami umeleckých a tvorivých výchovných aktivít. Návštevníci festivalu sa mohli zúčastniť vernisáží ilustrátorov Petra Čisárika, Zuzany Matlovičovej a Martina Grocha. Viaceré z knižných rozprávok, ktoré sa stali predlohou súťažného výberu rozhlasových adaptácií, sa objavili v divadelnom prevedení. Z iného pohľadu ich približovali aj výtvarné workshopy a besedy s ich tvorcami. Neobvyklá sústredenosť a reakcie detí na podujatiach svedčili o ich kvalite. A tiež o tom, že systematická práca pracovníkov piešťanskej knižnice prináša výsledky – nielen vnímavých čitateľov, ale aj aktívnych poslucháčov a divákov. Dôležitý rozmer dodáva festivalu aj snaha organizátorov poukázať na najvýznamnejšie udalosti či aktivity v oblasti detskej knižnej kultúry, či udeľovanie cien za dlhodobo najvýznamnejší výkon v oblasti rozhlasovej tvorby pre deti.

Ocenenej knižnici srdečne blahoželáme!

PhDr. Daniela Džuganová,
predsedníčka SAK
daniela.dzuganova@upjs.sk

Poznámka redakcie: O 6. ročníku festivalu Zázračný oriešok sme uverejnili príspevok v Bulletine SAK č. 2/2010 (Simona Ďurdíková: Tri oriešky pre Uličianskeho, s. 44-45).

„PARTNERSTVO ALEBO SPOJME SVOJE SILY“ – TRADÍCIA POKRAČUJE AJ V ROKU 2011

Slovenská asociácia knižníc aj v roku 2011 ponúkla svojim členským knižniciam podporu pri organizovaní zaujímavých podujatí v programe „Partnerstvo alebo spojme svoje sily“. Žiadosti obsahujúce charakteristiku podujatia, potenciálny okruh účastníkov, spôsob participácie SAK, očakávanú výšku finančného príspevku a účel jeho použitia bolo treba zaslať Správnej rade SAK v termíne do 25. februára 2011. Do uvedeného termínu Správna rada SAK obdržala 12 žiadostí od týchto knižníc:

1. Štátna vedecká knižnica Banská Bystrica – odborné podujatie k 80. výročiu vzniku, s názvom Virtuálna knižnica – knižnica tretieho tisícročia
2. Mestská knižnica mesta Piešťany – 3. ročník projektu Stretnúť knihu každý deň
3. NCZI, Slovenská lekárska knižnica Bratislava – odborné podujatie k 60. výročiu založenia s názvom Slovenská lekárska knižnica – minulosť – prítomnosť – budúcnosť?
4. Mestská knižnica Bratislava (aj za Staromestskú knižnicu, Mestskú knižnicu, Knižnicu Ružinov, Knižnicu Bratislava – Nové Mesto a Miestnu knižnicu Petržalka) – 5. ročník podujatia Jarný maratón s knihou
5. Verejná knižnica Mikuláša Kováča, Banská Bystrica – Celoslovenský snem Kráľov čitateľov
6. Okresná knižnica Dávida Gutgesela, Bardejov – odborný seminár pre obecných knihovníkov
7. Knižnica P. O. Hviezdoslava v Prešove – celoslovenský odborný seminár a workshop Komunitná knižnica V.
8. Ľubovnianska knižnica, Stará Ľubovňa – regionálne podujatie pre mladých autorov Zachvievanie
9. Knižnica Józsefa Szinnyeiho v Komárne – podujatie Hranice – literárno – výtvarná súťaž
10. Mestská knižnica Bratislava (aj za Staromestskú knižnicu, Mestskú knižnicu, Knižnicu Ružinov, Knižnicu Bratislava – Nové Mesto a Miestnu knižnicu Petržalka) – 2. ročník literárnej súťaže Bratislava, moje mesto
11. Slovenská pedagogická knižnica, Bratislava – 7. ročník súťaže o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice k Medzinárodnému dňu školských knižníc
12. Knižnica pre mládež mesta Košice – Motivačné aktivity s detským čitateľom – odborný seminár pre knihovníkov.

Správna rada SAK na svojom zasadnutí dňa 21. marca 2011 prerokovala jednotlivé žiadosti a rozhodla sa podporiť tieto knižnice:

1. Mestskú knižnicu Bratislava (aj za Staromestskú knižnicu, Mestskú knižnicu, Knižnicu Ružinov, Knižnicu Bratislava – Nové Mesto a Miestnu knižnicu Petržalka) – 5. ročník podujatia Jarný maratón s knihou
2. Verejnú knižnicu Mikuláša Kováča, Banská Bystrica – Celoslovenský snem Kráľov čitateľov
3. Knižnicu P. O. Hviezdoslava v Prešove

– celoslovenský seminár a workshop Komunitná knižnica V.
4. Knižnica Józsefa Szinnyeiho v Komárne – podujatie Hranice – literárno – výtvarná súťaž
5. Slovenská pedagogická knižnica, Bratislava – 7. ročník súťaže o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice k Medzinárodnému dňu školských knižníc
6. Knižnica pre mládež mesta Košice – Motivačné aktivity s detským čitateľom – odborný seminár pre knihovníkov.

S každou z podporených knižníc Správna rada SAK uzatvorí zmluvu, kde bude uvedený predmet zmluvy, podmienky použitia finančného príspevku a spôsob jeho vyúčtovania (najneskôr do mesiaca od konania podujatia). Zo strany podporených knižníc je potrebné zverejniť informácie alebo príspevok o podujatí v Bulletine SAK, ktorý nebude honorovaný. Pozvánku na podporené podujatie je potrebné uverejniť na webovej stránke SAK. Na propagačných materiáloch podujatia je taktiež potrebné uviesť meno a logo SAK.

PhDr. Daniela Džuganová,
predsedníčka SAK
daniela.dzuganova@upjs.sk

KNIŽNIČNO-INFORMAČNÉ SYSTÉMY TENTORAZ PRE NEPROFESIONÁLNYCH KNIHOVNÍKOV

V priestoroch Knižnice P. O. Hviezdoslava v Prešove (odd. Slniečko) sa uskutočnila dňa 10. marca 2011 prezentácia knižnično-informačných systémov zväčša pre neprofesionálnych knihovníkov. Zišlo sa ich vyše sedemdesiat – zo základných škôl, zo stredných odborných škôl, stredných priemyselných škôl, stredných zdravotníckych škôl, obchodných akadémií, gymnázií a spojených škôl prešovského regiónu. Mgr. Marta Skalková, riaditeľka hosťujúcej knižnice, srdečne privítala všetkých prítomných a samozrejme prednášajúcich.

Stretnutie sa organizuje pravidelne na podnet ústrednej metodičky pre školské knižnice zo Slovenskej pedagogickej knižnice (SPK) v Bratislave – Mgr. Rozálie Cenigovej, ktorá po odprednášaní svojho príspevku podujatie aj moderovala. Zdôraznila, že SPK je poverená metodickým riadením školských knižníc. Uviedla, že aktuálne informácie sa nachádzajú na http://www.spgk.sk/?aktuality. Apelovala na podávanie žiadostí, ktoré sú financované z rozvojového projektu Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc. Termín odovzdania žiadostí je 15. apríl 2011. Poukázala na chyby, ktoré sa najčastejšie vyskytujú pri podávaní žiadostí (5% z celkových nákladov musí zafinancovať škola, servisné poplatky sa zahŕňať nemôžu, školy sa nemajú báť, bolo vyčlenených 8 mil. eur, tzn. každá škola má šancu). Upozornila na *Príručku pre školského knihovníka,* ktorá má pomôcť laikovi zorientovať sa v právnych a odborných otázkach týkajúcich sa zriadenia, zrušenia, zlúčenia, riadenia, činnosti a prevádzky školskej knižnice (venovala sa hlavne prírastkovému zoznamu). Pripomenula, že momentálne najdôležitejšia sekcia je: Automatizované

knižnično-informačné systémy; nachádza sa na http://www.spgk.sk/?Automatizovane-kis s metodickými príručkami:

- Dawinci – popis KIS Dawinci, http://www.dawinci.sk – webová stránka KIS Dawinci od spoločnosti SVOP s.r.o.
- Clavius – popis KIS Clavius, http://www.lanius.cz – webová stránka KIS Clavius od spoločnosti LANius s.r.o.
- ARL- popis KIS Advanced Rapid Library, http://www.cosmotron.cz – webová stránka KIS ARL od spoločnosti Cosmotron s.r.o.
- ProfLIB – popis KIS ProfLIB, http://www.ceit.sk – webová stránka spoločnosti CEIT s.r.o. (KIS ProfLIB)
- KIS MaSK – popis KIS MaSK, http://www.snk.sk/?CH – webová stránka Slovenskej národnej knižnice (distribútora KIS MaSK).

Nasledovali prezentácie (okrem SVOP s.r.o.) v poradí: Ondrej Široký, Ing. Emil Rišian, Ing. Jana Šmihlová a Mgr. Jana Šubová. Prednášajúci stručne charakterizovali systém, potom nasledovali konkrétne ukážky, poukázali na nové funkcie, moduly, ale aj nedostatky systému, ktoré sa snažia vyriešiť, ale všetko samozrejme vyžaduje čas.

A čo je vôbec KIS? Podľa Prof. Štefana Kimličku „Knižnično-informačný systém (KIS) je systém zabezpečujúci riadenie a realizáciu zberu, prenosu, uchovávania, spracúvania a distribúcie dokumentov, odborných informácií a knižnično-informačných služieb, fungujúci za pomoci informačnej techniky a technológií, informačných jazykov a odborného personálu knižnice. Predmetom spracovania sú dokumenty, odborné informácie a informácie na riadenie.“ Aj keď pre neprofesionálnych knihovníkov bola knihovnícka terminológia ťažko „stráviteľná“, napriek tomu pozorne počúvali. V diskusii reagovali otázkami z praxe – hlavne tí, ktorí už KIS využívajú.

Záverečné slovo patrilo Mgr. R. Cenigovej, ktorá poďakovala prednášajúcim za prezentácie a vyslovila presvedčenie, že cieľ pracovného stretnutia bol splnený. Týmto cieľom bolo ukázať školským knižniciam, ktoré budujú svoje katalógy ešte klasickým spôsobom (ako lístkové katalógy), že prostredníctvom zakúpeného KIS môžu vytvárať svoj elektronický katalóg jednoduchšie, rýchlejšie a hlavne efektívnejšie.

Treba sa držať slov J. A. Komenského: „Nie je dobré zúfať si nad pokrokom!“ Pri správnom výbere im určite pomôžu aj propagačné materiály, ktoré dostali od prednášajú-

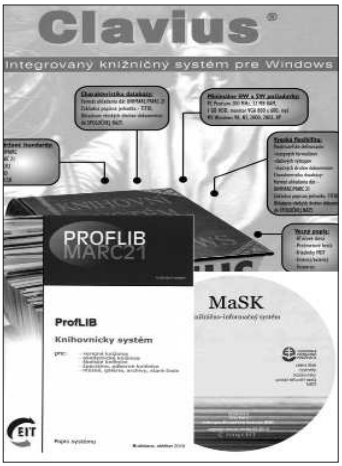

Manuály

cich. Myslím si, že v dnešnej slabej finančnej situácii, v ktorej sa nachádza naše školstvo a samosprávy, aj tak najdôležitejším ukazovateľom je cenová ponuka (tzn. najnižšia cena) a zabezpečenie kvalitného a operatívneho servisu, ku ktorému sa zaväzuje dodávateľ systému. Pre tých, ktorí už používajú knižnično-informačný systém a chcú ho zmeniť, je dobré hlavne si zabezpečiť bezproblémový prechod zo starého systému na nový.

O počte inštalácií knižnično-informačných systémov v jednotlivých školských knižniciach za roky 2006-2009 sa možno dočítať v článku Mgr. R. Cenigovej v časopise *Knižnica,* č. 1/2011, s. 22-23, alebo na http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2011/21.pdf.

Ing. Ivana Poláková,
Slovenská národná knižnica v Martine
polakova@snk.sk

ŠKRIATKOVIA NAVŠTÍVILI HORNONITRIANSKU KNIŽNICU V PRIEVIDZI

Výstava originálnych bábok doputovala na svojom „turné" po slovenských knižniciach dňa 25. januára 2011 aj do Hornonitrianskej knižnice v Prievidzi. Na dva týždne sa do knižnice nasťahovali obyvatelia lesov, lúk, skalnatých hôr, viníc, ale i obyvatelia domácností, kanálov a knižníc. Návštevníci knižnice sa mohli zoznámiť so škriatkami a strašidlami, ktoré pochádzajú z expozície od kráľovnej z českej Rozprávkovej krajiny Vítězslavy Klimtovej.

Vítězslava Klimtová je spisovateľka, ilustrátorka a grafička rozprávkových víl, elfov, škriatkov, vodníkov i strašidielok, ktoré s trochou fantázie každý nájde vo svojom okolí. Mnoho sme už o jej vílach, škriatkoch a ostatných bábkach čítali, počuli, videli sme veľa ich fotografií. No skutočnosť bola oveľa krajšia, dokonca krajšia ako sme dúfali a vedeli si predstaviť. Sú také naozajstné, že nečudo, že sú u detí aj dospelých veľmi obľúbené. Do povedomia detí i dospelých sa jej bájne bytosti najskôr dostali prostredníctvom kníh, ktorých Vítězslava Klimtová napísala a ilustrovala viac ako desať. Niektoré z nich sú súčasťou výstavy a je možné si ich v knižnici zakúpiť. Dnes jej ilustrácie majú aj svoju trojrozmernú podobu. Okrem toho vytvorila omaľovánky, pexesá, puzzle, leporelá či stolovú hru.

Z výstavy sa tešili predovšetkým malé deti, ktoré si vo svojej nekonečnej fantázii vedia vytvoriť krásny a nám dospelým nedostupný svet. Deťom sa rozprávkové bytosti veľmi páčili. Môžete si domyslieť prečo. Boli to naozaj rozkošní škriatkovia a strašidielka, ktoré mali zvláštne mená a vtipný komentár o ich živote a výskyte. Veď posúďte sami: Vodníček kanálniček – žije v mestskej kanalizácii, jeho prítomnosť sa spozná podľa intenzívneho zápachu, ktorý okolo seba šíri. Veľmi sa mu páčia dievčatá, ale vďaka svojmu výzoru úspech u nich nemá. Alebo ďalšie: Permoník knižný, Révovník ružový, Hnusník drobný pižmový, Babka z kĺbka či Jaskynka zimozeleňová. Veľmi blízkym sa nám stal Zašívač, ktorý – a to sme museli súhlasiť aj my dospeláci – sa určite vyskytuje v každej domácnosti, pretože jeho hlavnou zábavou je ukrývať, „zašívať" veci práve vtedy, keď ich najviac potrebujeme. Milu-

je kľúče, perá, prípadne sem-tam skryje aj peniaze. Hlavne však ukrýva ponožky – po každom praní nájdeme minimálne jednu, ktorá už nemá na svete páru. Skamarátili sme sa s nimi všetci, nielen deti ale i knihovníčky. Po skončení výstavy a jej presune do Zvolena nám budú veľmi chýbať.

Vernisáž výstavy v Hornonitrianskej knižnici v Prievidzi pripadla práve na narodeniny pani Klimtovej, tak sme si k jej krásnemu životnému jubileu pripili kamilkovým čajom, ktorý nám pomohol uvariť Kamilkový dedko. Všetci spoločne prajeme pani Klimtovej veľa pevného zdravia, šťastia, aby ešte dlho rozdávala radosť, lásku a ten nádherný svet, ktorý vytvorila. Je úžasný, presne podľa hesla jej Rozprávkovej krajiny, ktorá sa nachádza neďaleko českého mesta Příbram: „Svet je krásny a ľudia sú dobrí". Ďakujeme za ten „dúšok z čistej lesnej studničky".

Ďakujeme, pani Klimtová, za deti i dospelých, nech Vám „to slnko materskej nehy v očiach" vydrží čo najdlhšie.

Božena Blaháčová,
Hornonitrianska knižnica v Prievidzi
hnkpd@mail.t-com.sk

Škriatkovia

MARTIN KUKUČÍN – SPISOVATEĽ, HUMANISTA, SVETOBEŽNÍK

Medzinárodný výstavný projekt Slovenskej národnej knižnice v Martine ***Martin Kukučín – spisovateľ, humanista, svetobežník*** vznikol minulý rok pri príležitosti 150. výročia narodenia klasika našej literatúry. Ide o prvú výstavu, ktorá prostredníctvom bohatého, unikátneho obrazového a dokumentačného materiálu ucelene a v širších súvislostiach približuje Kukučínovo dielo a pôsobenie nielen na Slovensku či v Prahe, ale aj v Chorvátsku (ostrov Brač), Chile (Punta Arenas) a Argentíne (provincia Cordóba).

Keďže sa Kukučín narodil na Orave, konala sa svetová premiéra výstavy 7. septembra 2010 v Základnej škole M. Kukučína v Dolnom Kubíne, spolu so spomienkovým podujatím. Na podujatí odzneli hodnotné prednášky Doc. Augustína Maťovčíka, DrSc., Doc. PaedDr. Pavla Pareničku, CSc. a Mgr. Petra Cabadaja, ktoré budú publikované

v zborníku *Biografické štúdie 35* a v časopise *Knižnica.*

Žilinský samosprávny kraj v spolupráci s Oravským múzeom P. O. Hviezdoslava, s Oravským kultúrnym strediskom a Oravskou knižnicou A. Habovštiaka podporil toto výročie medzinárodnou vedeckou konferenciou, výtvarnou súťažou pre žiakov, vystúpeniami speváckych zborov a odhalením pamätnej tabule na spisovateľovom rodnom dome v Jasenovej.

Potom sa výstava predstavila v Bratislave (v novostavbe Slovenského národného divadla), Prahe (v Dome národnostných menšín) a v Žiline (Úrad Žilinského samosprávneho kraja). Príhovory hostí na prezentáciách v jednotlivých mestách si možno vypočuť a zároveň pozrieť aj fotografie na http://www.snk.sk/?vystavy_prezentacie. Najčastejšia otázka na prezentáciách sa týkala pôvodu pseudonymu spisovateľa – Martin Kukučín. V literatúre sa uvádza viac verzií. Pravdepodobne si ho Matej Bencúr zvolil podľa dievčenskej prezývky svojej matky, ktorú prezývali Kukuča.

Dňa 13. januára 2011 bola výstava nainštalovaná v Námestove. Potom nasledovali jej prezentácie v Martine (Slovenské národné literárne múzeum), v Chorvátsku (Selce, Našice), v Chile (Punta Arenas), v Argentíne (Buenos Aires, Cordóba) a v Slovenských inštitútoch vo svete. Autorom i manažérom výstavného projektu v jednej osobe je Peter Cabadaj, námestník generálneho riaditeľa Slovenskej národnej knižnice pre Pamätník národnej kultúry. Pod výtvarným a architektonickým riešením projektu je podpísaný martinský výtvarník Ján Novosedliak. K výstave, ktorú finančne podporilo Ministerstvo kultúry a cestovného ruchu SR, bol vydaný aj reprezentačný katalóg, ktorý je „zmenšeninou“ výstavy.

„Možno, že už dosť poznáme Martina Kukučína, celkove menej poznáme doktora Bencúra, človeka európsky vzdelaného a po oravsky ľudového, citlivého mysliteľa a obetavého lekára. Akiste aj svojou prózou, ale nielen ňou – najmä celou svojou osobnosťou presiahol hranice Oravy a Slovenska: je to svetový Slovák v najhlbšom a najvznešenejšom zmysle tohto slova ... Sme hrdí na tohto slovenského človeka a spisovateľa, ktorého po celý život viedlo porozumenie a súcit. Sme hrdí na to, že takmer z ničoho vykoval nádhernú zbraň slovenskej prózy, a sme šťastní, že žije s nami ako náš rodič a najbližší človek.“ (Vladimír Mináč, 1986)

Ing. Ivana Poláková,
Slovenská národná knižnica v Martine
polakova@snk.sk

Dolný Kubín –výstavka žiakov

Vernisáž výstavy Bratislave

Výstava v Žiline

POZNÁME NAŠE KNIHOVNÍCKE PERIODIKÁ? – 6.

PERIODICKÉ DOKUMENTY VYDÁVANÉ REGIONÁLNYMI KNIŽNICAMI NITRIANSKEHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

V Nitrianskom samosprávnom kraji pôsobí päť regionálnych knižníc, z nich jedna je s krajskou pôsobnosťou – Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre a štyri sú regionálne – Knižnica Antona Bernoláka v Nových Zámkoch, Knižnica Józsefa Szinnyeiho v Komárne, Tekovská knižnica v Leviciach a Tribečská knižnica v Topoľčanoch. Všetky knižnice majú edičnú činnosť dostatočne bohatú, avšak periodické dokumenty, teda také, ktoré zodpovedajú požiadavke vyplývajúcej zo zákona o povinných výtlačkoch a vychádzajú minimálne dvakrát ročne, vydávajú iba Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre a Tribečská knižnica v Topoľčanoch.

Krajská knižnica K. Kmeťka v Nitre sa môže pochváliť tým, že regionálny knihovnícky časopis *Život knižníc* vydáva nepretržite od roku 1997, teda v tomto roku pripravujeme jeho 15. ročník. Každoročne sa vydávajú dve čísla, pričom už tradične obsahom prvého čísla býva analyticko-rozborový materiál Štatistický prehľad o činnosti verejných knižníc okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce za uplynulý rok, nakoľko tieto okresy má knižnica v priamej metodickej pôsobnosti. Takto sa tieto knižnice majú možnosť porovnať s ostatnými obecnými či mestskými knižnicami, zistiť, v ktorých ukazovateľoch sú lepšie, prípadne horšie. Tieto informácie sú zaujímavé nielen pre samotných knihovníkov, ale aj pre zriaďovateľov knižníc, pretože okrem iného sa tam nachádzajú informácie o tom, aký príspevok na nákup knižničného fondu dávajú jednotlivé obce.

Druhé číslo *Života knižníc* býva obsahovo pestrejšie, avšak máva aj pravidelné rubriky. Býva to Kultúrny kalendár na nasledujúci rok, ktorý je – o čom máme aj spätné ohlasy knihovníkov – veľmi dobrou pomôckou pri príprave plánov. Uvádzajú sa tam, v členení na jednotlivé mesiace, okrúhle výročia osobností svetového, slovenského i regionálneho významu. Ďalej časopis obsahuje profily jubilujúcich autorov, informácie z činnosti našej knižnice i príspevky o zaujímavých akciách obecných či mestských knižníc, ako aj prevzaté informácie z knihovníckej tlače, odkazy na významné knihovnícke dokumenty, ale aj námety, čo vychádza v slovenských vydavateľstvách a čo z toho odporúčame do ich pozornosti. Pri vydávaní Života knižníc sa v budúcnosti chceme viac orientovať na uverejňovanie dobrých skúseností zo života a práce obecných knižníc, aby sa tieto stali podnetom aj pre ostatných, ktorí možno s organizovaním podujatí pre svojich čitateľov váhajú.

Regionálny knihovnícky časopis *Knihovník* vydáva Tribečská knižnica v Topoľčanoch s polročnou periodicitou. Svojím obsahom je podobný obsahu *Života knižníc*. Je zdrojom informácií pre obecných knihovníkov okresu Topoľčany o tom, čo sa

deje v okrese, aké úlohy stoja pred knihovníkmi, čo pripravila, prípadne pripravuje regionálna knižnica i knižnice okresu. Aj topoľčianska metodička, rovnako ako metodičky krajskej knižnice „číta za knihovníkov“ odborné články a informácie z nich im priblíži, nakoľko k mnohým sa títo majú problém dostať.

Mgr. Tatiana Némethová,
Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre
kraj.kniz.nitra@slovanet.sk

Z NAŠICH VYDANÍ

VYDAVATEĽSKÁ ČINNOSŤ UNIVERZITNEJ KNIŽNICE V BRATISLAVE V ROKU 2010

Vydavateľská činnosť Univerzitnej knižnice v Bratislave (UKB) je rozmanitá a pestrá. Knižnica prostredníctvom tejto činnosti zabezpečuje propagáciu, zverejňovanie výsledkov a prezentáciu svojej práce. V roku 2010 UKB vydala 1 periodickú publikáciu a 8 neperiodických publikácií, 2 katalógy k výstavám, inovovala niektoré zo svojich 32 informačných letákov.

Periodická publikácia:

Bulletin Univerzitnej knižnice v Bratislave / Zodp. redaktor Tatiana Popová. Bratislava: UKB, 2010. 2 čísla.

Periodikum prináša širokú paletu informácií – správy informatívneho charakteru z odborných seminárov iných inštitúcií, na ktorých sa zúčastnili pracovníci UKB, zo seminárov uskutočnených v UKB, knihovnícke zaujímavosti zo zahraničia, metodické materiály, referáty z publikácií z oblasti knižničnej a informačnej vedy, kalendár vybraných akcií a podujatí uskutočnených v UKB, informácie o vydavateľskej činnosti knižnice, legislatívne a normatívne dokumenty platné u nás a v zahraničí, štatistické informácie o knižničnej činnosti, personálie, ocenenia. – Periodikum je určené pre všetkých, ktorí majú záujem o nové informácie z oblasti knihovníctva, informačnej vedy a zaujímajú sa aj o činnosť a dianie v jednej z najväčších slovenských knižníc – v Univerzitnej knižnici v Bratislave.

Neperiodické publikácie:

Dôveryhodné digitálne úložiská: vlastnosti a úlohy: správa RGL-OCLC / Z angl. orig. Trusted Digital Repositoires: Atributes and Responsibilities do slov. prel. Drahomír Grušecký. Bratislava: UKB, 2010. 55 s.

Správa RGL – OCLC. Dôveryhodné digitálne úložiská – vymedzenie pojmu, príklady, vlastnosti, úlohy, certifikácia. Zhrnutie a odporúčania. Dodatok A – Technický prehľad referenčného modelu pre OAIS. Dodatok B – Budovanie dôveryhodnosti počítačového systému. Dodatok C – Kontrolný zoznam úloh prevádzky. Glosár. Vybrané pramene – projekty, publikácie.

Hudobné knihovníctvo v jubilejnom roku Eugena Suchoňa: zborník z 28. seminára hudobných knihovníkov / Zost. Dana Drličková. Bratislava: UKB, 2010. 108 s.

Zborník obsahuje referáty zamerané na osobnosť a dielo Eugena Suchoňa, na slovenskú operu ako súčasť hudobnej kultúry, slovenskú hudbu ako súčasť európskeho kultúrneho dedičstva, hudobné knihovníctvo na Slovensku, vývoj hudobných oddelení verejných knižníc, možnosti uplatnenia v IAML, prezentačné aktivity Štátnej vedeckej knižnice a Literárneho a hudobného múzea v Banskej Bystrici pre znevýhodnené deti, hudobné projekty J. Hatríka pre deti, aktivity hudobných oddelení Krajskej knižnice K. Kmeťka v Nitre, Krajskej knižnice Ľ. Štúra vo Zvolene, Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave a Tekovskej knižnice v Leviciach.

Kalendár výročí 2011: hudba / Zost. Dana Drličková. Bratislava: UKB, 2010. 124 s.

Informácia pre širší okruh kultúrnych pracovníkov, redaktorov, dramaturgov o životných jubileách muzikológov, skladateľov, spevákov, inštrumentalistov, pedagógov, hudobných knihovníkov, ale aj významných dramatikov, teoretikov, estetikov a filozofov.

Na počiatku (ne)bol fonograf : história záznamu zvuku / Zost. Dana Drličková. Bratislava: UKB, 2010. 78 s.

Zborník obsahuje 6 referátov: Průkopníci záznamu zvuku a nejstarší dějiny fonografie v prostoru střední Evropy; Poznámky k pamiatkam dokumentujúcim vývoj záznamu zvuku vo vybraných múzeách; Joseph Haydn a Slovensko; Osobnosti hudobnej kultúry regiónu Trenčína; Karol Pádivý v spomienkach a dokumentoch; Situácia hudobného knihovníctva v roku 2008.

Prírodovedné a lekárske spolky na území Slovenska (1850-1918) so zvláštnym zreteľom na zdravotnícko-medicínsku tematiku a biologické vedy v ich publikačných aktivitách / Katarína Pekařová. Bratislava: UKB, 2010. 323 s.

Autorka monografie opisuje spoločenské pomery v Uhorsku v rokoch 1850-1918, vznik lekárskych a prírodovedných spolkov vo svete a v Uhorsku, regionálne vedecké spolky na území Slovenska, medicínu a balneografiu v publikačných aktivitách lekárskych a prírodovedných spolkov, verejné zdravotníctvo v publikačných aktivitách regionálnych vedeckých spolkov, biologické vedy v optike ročeniek prírodovedných a lekárskych spolkov.

Studia Bibliographica Posoniensia / Zost. Miriam Poriezová. Bratislava: UKB, 2010. 231 s.

Univerzitná knižnica v Bratislave pripravila v poradí piaty ročník zborníka *Studia Bibliographica Posoniensia*. Zborník obsahuje pätnásť štúdií z oblasti dejín knižnej kultúry, ktoré tematicky nadväzujú na predchádzajúce číslo, ako aj štyri recenzie.

Súpis článkov o masmédiách za roky 2009 / Zost. Terézia Kamenická. Bratislava: UKB, 2010. 14 s.

Súpis článkov o masmédiách uverejnených vo vybraných periodikách v r. 2009. Články sú rozčlenené do piatich tematických skupín, v rámci ktorých sú zoradené chronologicky.

Výročná správa za rok 2009 / Sprac. Tatiana Popová a pracovníci UKB. Bratislava: UKB, 2010. 206 s.

Správa o činnosti Univerzitnej knižnice v Bratislave za uplynulé obdobie. Poslanie a strednodobý výhľad organizácie, činnosti organizácie, rozpočet, personálne otázky, ciele a prehľad ich plnenia, hodnotenie a analýza vývoja organizácie, hlavné skupiny používateľov.

V rámci prezentácie svojich fondov v zahraničí Univerzitná knižnica v Bratislave vydala pri príležitosti otvorenia výstavy o islamských rukopisoch a tlačiach zo zbierky Safveta bega Bašagića katalóg v anglickom jazyku ...*Heart in the Hands* ... a vo francúzskom jazyku ... *Coeur entre les mains...*

Mgr. Tatiana Popová,
Univerzitná knižnica v Bratislave
tatiana.popova@ulib.sk

MEDZINÁRODNÉ AKTIVITY EURÓPSKEHO DOKUMENTAČNÉHO CENTRA PÔSOBIACEHO V CENTRE VTI SR / *INTERNATIONAL ACTIVITIES OF THE EUROPEAN DOCUMENTATION CENTRE IN THE SLOVAK CENTRE OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL INFORMATION*

Abstract: *The article brings a brief characteristics of the EDC established in the Slovak Centre of STI and its task. In includes information on international activities of the EDC covering cooperation with European Documentation Centres from other EU member states. The cooperation relates to the exchange of experience and best practice, participation in building European electronic repositories of information sources. The article gives information about all centres involved in the Europe Direct Information Network including contacts and location.*
Keywords: *European Documentation Centre; EDC; Slovak Centre of STI; international activities; information sources; electronic repositories; Europe Direct Information Network*
Kľúčové slová: *Európske dokumentačné centrum; EDC; Centrum VTI SR; medzinárodné aktivity; informačné zdroje; elektronické repozitáre; informačná sieť Europe Direct*

Centrum VTI SR je jednou zo štyroch hostiteľských inštitúcií európskych dokumentačných centier (EDC) na Slovensku. EDC sú súčasťou informačnej siete Europe Direct (ED), ktorú zriadila Európska komisia. Okrem EDC sem patria informačné centrá ED pôsobiace v regiónoch a odborní prednášatelia EÚ – Team Europe.

V celej Európskej únii pôsobí v rámci informačnej siete ED 480 informačných centier ED, 400 dokumentačných centier a 400 odborných prednášateľov. EDC pomáhajú univerzitám a výskumným pracoviskám rozvíjať vzdelávacie a výskumné aktivity týkajúce sa európskej integrácie a podnecovať ich, aby sa zapojili do verejnej debaty o Európe. Verejnosti pomáhajú prehĺbiť vedomosti o politikách EÚ a získavať bezplatné informačné materiály o EÚ. Prezenčne sprístupňujú oficiálne publikácie EÚ a umožňujú prístup k internetovým informačným zdrojom.

Centrum VTI SR sa sledovaniu problematiky európskeho integračného procesu a získavaniu publikácií predovšetkým z vedecko-technických oblastí venuje od roku 1991, kedy mu Európska komisia udelila štatút Európskeho referenčného centra. Tento bol v r. 2001 nahradený štatútom Depozitnej knižnice a po transformácii depozitných knižníc plynule zmenený na štatút Európskeho dokumentačného centra v r. 2006.

EDC v Centre VTI SR využíva rôzne možnosti na sprostredkovanie informácií o EÚ záujemcom o túto tému a tiež na vlastné zviditeľnenie a spropagovanie svojich služieb. Okrem poskytovania študijných priestorov a konzultačnej služby, vytvárania

elektronických nástrojov a služieb uľahčujúcich prístup k informáciám, organizovania seminárov zameraných na európske informačné zdroje, či zabezpečovania bezplatných publikácií EDC spolupracuje s partnerskými EDC na Slovensku a zapája sa aj do medzinárodnej spolupráce EDC v rámci EÚ.

Prvý medzinárodný krok urobilo EDC v r. 2004, keď sme zareagovali na ponúkanú možnosť Európskej komisie a prihlásili sme sa do tzv. výmenného programu. Jeho cieľom bolo zrealizovať pracovné stretnutie zástupcov EDC z rôznych štátov a umožniť im poinformovať sa vzájomne o rôznych formách sprístupňovania informácií o EÚ svojim používateľom, s predpokladom dosiahnutia efektívnejších služieb v budúcnosti. Hostiteľským EDC bolo centrum v gréckom Solúne a účastníkmi stretnutia štyri EDC – z Drážďan, írskeho Limericku, portugalského Porta a z Bratislavy. Naše EDC predstavilo svoje elektronické služby: Euro:i:portál, elektronickú knižnicu a elektronickú referenčnú službu „Čo chcem vedieť o EÚ", ktorú sme v tom období mali v prevádzke jeden rok a u kolegov z ostatných EDC vyvolala značný ohlas. Írske EDC prednieslo potrebu vytvorenia plne elektronického EDC, ktoré by umožňovalo prístup k informáciám všetkým záujemcom a potrebu zefektívnenia katalogizácie a zabezpečenia elektronickej dostupnosti katalogizačných záznamov. Domáce grécke EDC predstavilo budovanie databázy gréckej legislatívy, implementujúcej európske smernice, publikačnú činnosť a výrobu CD pre mládež s problematikou európskych politík. Nemecké a portugalské EDC informovali o pravidelných prednáškach pre študentov so zameraním na postupy vyhľadávania informačných zdrojov o EÚ a na zoskupovanie internetových zdrojov na svojich webových stránkach. Aj táto zahraničná aktivita nám potvrdila starú známu múdrosť, „že je lepšie raz vidieť ako stokrát počuť", ktorá v mierne pozmenenom zmysle dosvedčila nenahraditeľnú užitočnosť osobného stretnutia a výmeny informácií a skúseností.

V medzinárodných aktivitách pokračovalo EDC Centra VTI SR v r. 2007, keď sme sa prihlásili do ďalšieho výmenného programu Európskej komisie zameraného na Budovanie európskeho elektronického repozitára. Pracovné stretnutie účastníkov tohto programu sa uskutočnilo v EDC Univerzitnej knižnice v Mannheime, ktoré bolo organizátorom a hostiteľom ďalších siedmich EDC reprezentujúcich Cyprus, Grécko, Nemecko, Rakúsko, Portugalsko, Taliansko a Slovensko. Zámerom výmenného programu bolo rozšírenie repozitára ArchiDok o medzinárodný rozmer. Na budovaní repozitára sa od r. 2003 podieľalo 18 nemeckých a rakúskych EDC. Vytvárali databázu plnotextových dokumentov, ktoré vydávali generálne riaditeľstvá Európskej komisie a ďalšie inštitúcie EÚ, mali vedeckú hodnotu a neboli oficiálne publikované a zaradené do inej databázy alebo katalógu. Išlo najmä o pracovné materiály, správy, zborníky z konferencií a pod. Repozitár slúži používateľom EDC, predovšetkým akademickej obci. Diskusia EDC z rôznych krajín s pôvodnými tvorcami repozitára bola zameraná na možnú spoluprácu a spôsob ako nadviazať na doterajšie budovanie

ArchiDok-u. EDC sa dohodli, že v prvej fáze spolupráce sa budú podieľať na budovaní existujúcej databázy ArchiDok, pričom budú vyberať dokumenty v anglickom jazyku a dokumenty, ktoré majú okrem anglickej verzie aj národnú jazykovú verziu konkrétneho EDC. Zároveň si rozdelili inštitúcie na ktoré sa budú zameriavať. Keďže ArchiDok umožňuje pripojenie samostatných databáz (napr. databázy URL adries, bibliografických záznamov), ktoré nemusia obsahovať plnotextové dokumenty, je na zástupcoch zahraničných EDC, či budú pokračovať aj v tejto forme spolupráce. Prínosom uvedenej medzinárodnej spolupráce EDC je rozšírenie tematickej škály spracovávaných dokumentov. Posilní sa archivácia a sprístupňovanie plných textov tzv. sivej literatúry inštitúcií Európskej únie.

V marci 2010 Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu Európskej komisie vyhlásilo výzvu na vyjadrenie záujmu o vytvorenie tzv. európskych pracovných skupín. Z troch skupín bola pre EDC určená jedna s témou Elektronické repozitáre informačných zdrojov. Hoci sa na tvorbe jedného repozitára už zúčastňujeme, rozhodli sme sa rozšíriť naše pracovné aktivity. Cieľom činnosti pracovných skupín (PS) by malo byť posilnenie spolupráce, výmena názorov a skúseností, ktoré by mali viesť k zhodnoteniu znalostí a skúseností členov informačnej siete ED v prospech celej siete. Bolo stanovené, že skupiny budú mať maximálne 20 členov, pôjde o elektronické PS, ktoré sa budú jedenkrát ročne stretávať. Koncom marca sme odoslali žiadosť o zaradenie do skupiny, v ktorej sme museli uviesť štyri dôvody záujmu o túto prácu, tri témy na ktoré by sme sa chceli sústrediť, zdôvodniť ich relevantnosť, rozpísať plán aktivít a prínos pre členov siete a spôsoby šírenia výsledkov. Na základe týchto informácií boli žiadateľom pridelené body. Naše EDC navrhlo nasledovné témy: Ženy vo vede, Etika vo vede a Transfer technológií. Zamerali by sme sa na sústreďovanie oficiálnych dokumentov EÚ, národnej legislatívy, publikácií, materiálov z konferencií a pod. V máji 2010 nám bolo oznámené, že naša žiadosť bola akceptovaná a zároveň sme obdržali informáciu o návrhu pracovného programu na ďalšie obdobie, ktorý bol stanovený na základe priorít určených pre túto skupinu a návrhov, ktoré Európska komisia obdržala zo strany žiadateľov. Pre pracovnú skupinu EDC boli vytýčené ciele týkajúce sa analyzovania existujúcich projektov zameraných na tvorbu európskych repozitárov a prehodnotenia informačných zdrojov zaujímavých pre európske repozitáre. Z veľkého počtu navrhovaných repozitárov sa v konečnej fáze vybralo šesť, ktoré sa posudzovali z hľadiska prístupu, obsahu, užitočnosti informačných zdrojov, rozsahu, jazykovej dostupnosti, možného vývoja v budúcnosti, integrovania/prepojenia s ďalšími repozitármi. Naše EDC hodnotilo ArchiDok, keďže sa na jeho tvorbe podieľa. Pokiaľ išlo o identifikovanie národných informačných zdrojov, veľká časť členov PS preferovala z hľadiska zaraďovania do repozitárov sivú literatúru o EÚ.

Prvé stretnutie pracovnej skupiny EDC sa uskutočnilo koncom novembra 2010. Zastupovalo ju 17 EDC z 13 štátov EÚ. Účastníci sa dohodli, že vznikne informačný portál siete EDC, z ktorého bude

zabezpečený prístup k informáciám z existujúcich repozitárov ArchiDok, Portuguese European Gateway, Ketlib, Archive of European Integration (AEI), European Research Papers Archive (ERPA), CADMUS, ev. ECLAS, DRIVER a EUI (European University Institute). Ďalším záverom tohto stretnutia bolo, že vybrané EDC, medzi ktorými je aj naše, sa budú podieľať na vývoji informačnej služby European Sources Online (RSO), ktorá bude voľne prístupná celej sieti EDC za predpokladu ich prispievania do obsahu. Keďže naše EDC malo v pláne predplatiť si túto službu na rok 2011, naša zahraničná aktivita sa nám oplatila – priniesla nám voľný prístup a úsporu 550 € ročne.

Členovia pracovných skupín budú komunikovať prostredníctvom fóra na intranete informačnej siete ED. Ich úlohou je aj informovať ďalších členov siete o aktivitách PS na rôznych podujatiach, ako sú výročné stretnutia organizované Zastúpením Európskej komisie, lokálne regionálne stretnutia a pod. O týchto aktivitách budú informovať aj na fóre intranetu.

Lídrom pracovnej skupiny zameranej na budovanie informačnej služby ESO sa stal Ian Thomson, ktorý vedie edičný tím ESO v EDC na Cardiff University, je manažérom tohto centra a patrí k uznávaným informačným expertom na problematiku európskej integrácie. V decembri 2010 vypracoval materiál o ďalšom vývoji ESO, v ktorom analyzoval obsah, náklady na budovanie služby, uviedol návrhy na jej ďalší rozvoj a aktivity nových prispievateľov, ich školenie, otázky viacjazyčnosti a pod. Školenie 25 prispievateľov z EDC by sa malo uskutočniť v EDC Cardiff v r. 2011/2012. Aktuálnou úlohou zostalo nájdenie finančných zdrojov a vypracovanie online tréningového balíka pre ďalších prispievateľov. Koncom januára sme splnili ďalšiu úlohu, ktorou bolo vypracovanie pripomienok k zmienenému materiálu a ich odoslanie jeho autorovi I. Thomsonovi. Koniec februára bol termín na obdržanie revidovanej verzie materiálu a polovica marca na jej finálnu verziu. Potom nás čakajú už len vzájomné konzultácie a konečné rozhodnutia by sa mali prijať na výročnom stretnutí pracovnej skupiny na jeseň 2011. Zostáva už len záverečný otáznik súvisiaci s implementáciou. Bude to rok 2012?

Na záver môjho príspevku by som rada upriamila pozornosť záujemcov o rôzne európske témy na možnosť vyhľadávania bezplatných internetových informačných zdrojov pomocou navigačného nástroja Euronavigátor http://www.edis.sk/index/go.php?id=104, ktorý je dostupný z Euro:i:portálu http://www.edis.sk a naše EDC ho buduje a aktualizuje niekoľko rokov, a takisto na elektronickú referenčnú službu Čo chcem vedieť o EÚ http://www.edis.sk/index/go.php.?id´65, prinášajúcu relevantné odpovede na vaše otázky.

PhDr. Mária Harachová, Centrum vedecko-technických informácií SR v Bratislave
maria.harachova@cvtisr.sk

Poznámka redakcie: Kontaktné adresy centier pôsobiacich v informačnej sieti Europe Direct na celom území Slovenska možno získať u autorky príspevku.

euroCRIS
Current Research Information Systems

Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja – prístup k elektronickým informačným zdrojom
NISPEZ
Podporujeme výskumné aktivity na Slovensku / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

EUROCRIS A JEHO AKTIVITY V OBLASTI SPRÍSTUPŇOVANIA VEDECKÝCH INFORMÁCIÍ / *EUROCRIS AND ITS ACTIVITIES IN PROVIDING ACCESS TO RESEARCH INFORMATION*

Abstract: *EuroCRIS is a not-for-profit association of Current Research Information System (CRIS) experts. It has been working since 2002. The article brings information on EuroCRIS´ structure, strategic plans and activities. Slovak Centre of Scientific and Technical information is the EuroCRIS member from Slovak Republic.*
Keywords: *information systems on science; expert associations; Current Research Information System*
Kľúčové slová: *informačné systémy o vede; asociácie expertov; Current Research Information System*

Prečo evidujeme vedecké informácie? Aké informácie zaznamenávame? Kedy, ako a pre koho to robíme? Podobné otázky asociácia euroCRIS nielen kladie, ale ponúka na ne aj odpoveď.

1. EuroCRIS

Profesionálna nezisková asociácia expertov v oblasti informačných systémov o vede (pre tieto systémy sa používa termín Current Research Information System, skratka CRIS) euroCRIS [1] získala svoje právne postavenie po niekoľkoročnej sérii rokovaní a rôznych podporných aktivít v roku 2002. Bol to logický dôsledok kroku Európskej komisie, ktorá zverila tejto inštitúcii patronát nad dátovým formátom určeným pre vedecké informácie CERIF (Common European Research Information Format).

Asociácia euroCRIS je riadená jedenásťčlennou radou, ktorá je volená každé dva roky. Okrem exekutívy (predseda, tajomník a pokladník) ju tvoria garanti pre konferencie, pre stratégiu a vzťahy a pre internetovú stránku. Členmi Rady sú aj vedúci piatich pracovných skupín, ktoré riešia odborné otázky. V rámci euroCRIS pôsobia tieto pracovné skupiny:

- Architektúra a rozvoj CRIS
- Formát CERIF
- Projekty
- Systémy CRIS a dobrá prax
- Systémy CRIS – Inštitucionálne repozitáre (CRIS-IR).

CVTI SR je členom tejto asociácie od roku 2007a jeho dvaja pracovníci sú členmi pracovných skupín. Potešujúce a najmä zaväzujúce je zastúpenie Slovenska v Rade euroCRIS od 1. januára 2011: D. Zendulková sa stala členkou Rady s poverením garantovať pracovnú skupinu CRIS-IR.

Ku koncu roka 2010 euroCRIS evidoval 84 inštitucionálnych, 36 individuálnych a 16 pridružených členov z 37 krajín a 238

delegátov. Členmi sú najmä vedecko-výskumné ústavy a univerzity, ústavy akadémie, ale aj informačné centrá, grantové agentúry, ústredné orgány štátnej správy a iné významné inštitúcie zaoberajúce sa vednou politikou, koordináciou, tvorbou, správou či hodnotením systémov CRIS. Nie je zriedkavosťou ani zapojenie vedeckých a akademických knižníc, ktoré systémy CRIS často budujú či spravujú. Počet členov euroCRIS každoročne rastie: prírastok inštitucionálnych členov za rok 2010 bol oproti predchádzajúcemu roku viac ako 16%.

Členstvo v asociácii zakladá právo členskej organizácie podieľať sa na aktivitách asociácie, menovať delegátov, získať kompletné podklady k dátovému formátu CERIF a iné informácie, dostupné na základe autentifikácie, zúčastňovať sa organizovaných podujatí, zapájať sa do činnosti pracovných skupín a vymieňať si informácie a skúsenosti s odborníkmi z rôznych krajín. Ročný členský poplatok pre inštitucionálneho člena je 250 €, individuálni členovia prispievajú sumou 50 € a pridružení členovia sumou 25 €.

Asociácia euroCRIS v súčasnosti vystupuje ako medzinárodne uznávaný referenčný bod pre problematiku CRIS. Dátový model a štandardy, ktoré pre tieto orgány presadzuje, sú odporúčaniami zaručujúcimi kvalitu systému s logickými vzájomnými prepojeniami jeho objektov. Ich použitie umožňuje vzájomnú interoperabilitu jednotlivých systémov CRIS.

2. Systém CRIS a jeho ciele

Systémom CRIS rozumieme informačný nástroj určený na sprístupňovanie a šírenie vedeckých informácií. Pozostáva z dátového modelu, ktorý charakterizuje predmet záujmu vedy a výskumu, ako aj nástrojov určených na správu týchto údajov. Ide v ňom nielen o vedecké informácie, čiže informácie pre vedu, ale najmä o informácie o vede, jej subjektoch, procesoch a používateľoch [3]. Zbierajú sa informácie o organizáciách a ich výskumných tímoch, o možnosti financovania výskumu, o riešených projektoch, o personálnom zabezpečení vedy a výskumu, o výsledkoch vedy a výskumu (publikácie vrátane plných textov, patenty, projekty), o laboratórnej infraštruktúre, vedeckých podujatiach a podobne. Tieto informácie v ucelenej forme mimo systémov CRIS spravidla nie sú dostupné.

Ciele a úlohy systému CRIS môžeme rozdeliť do štyroch skupín [2]:

1. Prezentácia a výmena nových poznatkov medzi vedeckými pracovníkmi navzájom, na základe kontaktov získaných z informačných systémov a formou elektronickej komunikácie.
2. Urýchlenie implementácie poznatkov do praxe, informovanie podnikateľskej sféry o výsledkoch výskumu a ich zapojenie do využitia v praxi.
3. Získanie všestrannej podpory pre vedu a výskum, informovanie riadiacej sféry o vedeckých a výskumných aktivitách, ich výsledkoch a potrebách subjektov vedy a výskumu.
4. Publicita vedy, výskumu a ich praktických výsledkov formou zrozumiteľnou a príťažlivou pre verejnosť, čo prispeje k zlepšeniu vnímania vedy verejnosťou.

3. Strategický plán euroCRIS

Strategické zámery možno charakterizovať nasledovne:

- Dosiahnuť všeobecné povedomie o potrebe a význame systému CRIS na národnej aj inštitucionálnej úrovni.
- Dosiahnuť všeobecné povedomie o potrebe vzájomnej interoperability systémov CRIS a o potrebe prepojenia a komunikácie týchto systémov s inými relevantnými systémami.
- Dosiahnuť všeobecné používanie štandardov CERIF pre systémy CRIS a pre ich interoperabilitu.

Tieto zámery sa realizujú prostredníctvom činnosti Rady a pracovných skupín (PS).

3.1. Pracovná skupina Architektúra a rozvoj CRIS

Pracovná skupina má na starosti systémovú architektúru CRIS a doplnkové moduly určené na riešenie čiastkových problémov, najmä v oblasti komunikácie s inými systémami, na riešenie problémov s duplicitnými dátami a pod.

3.2. Pracovná skupina CERIF

Pracovná skupina má na starosti rozvoj formátu CERIF. CERIF je dátový formát odporúčaný Európskou komisiou, štandard určený pre oblasť automatizácie vedecko-výskumných informácií. Jeho podstatou je dátový model umožňujúci metadátovú reprezentáciu výskumných entít, ich aktivít a vzájomných väzieb, ako aj ich výsledkov. Umožňuje spracovanie informácií o výskume v adekvátnej kvalite, ich archiváciu, sprístupňovanie a vzájomnú výmenu. Podporuje transfer znalostí širokej škále subjektov: výskumníkom, manažérom, tvorcom výskumných stratégií, vydavateľom vedeckých publikácií, médiám aj širokej verejnosti [4]. Zjednodušene ho možno nazvať UNIMARC-om vedeckých informácií. Formát CERIF je k dispozícii v podobe sady dokumentácie v elektronickej forme. Kompletne je k dispozícii iba pre členov euroCRIS, niektoré súbory sú prístupné na stránke aj bez autentifikácie. Formát CERIF sa stále vyvíja a rozširuje na ďalšie oblasti. V novembri 2010 bola oficiálne zverejnená najnovšia verzia CERIF 2008-1.2. Najaktuálnejšie úlohy sa v súčasnosti týkajú sémantiky a začína sa pripomienkovať ontológia CERIF.

3.3. Pracovná skupina Projekty

Jej náplňou je zabezpečovať účasť na riešení projektov Európskej únie. EuroCRIS ako organizácia sa zapája do projektov EÚ tým, že na ich riešení spolupracujú jej členovia. V súčasnosti sa realizujú dva projekty v rámci APARSEN (APA) a SCAPE. V januári 2011 euroCRIS podal prihlášku dvoch ďalších projektov v rámci výzvy 7. RP Veda a Spoločnosť 2011: POSE (Policies for Open Scholaprship in Europe) a VIREC-Sd (Virtual Research and Education Centre on Sustainable Development).

3.4. Pracovná skupina CRIS a dobrá prax

Náplňou tejto pracovnej skupiny je zovšeobecňovať a propagovať tzv. dobrú prax, čiže prípady úspešnej aplikácie systémov CRIS, rešpektujúcich štandardy EÚ. Okrem spracovania prípadových štúdií a metodiky (know how) vedie tiež re-

gister implementovaných systémov CRIS v členských krajinách euroCRIS.

3.5. Pracovná skupina CRIS – inštitucionálne repozitáre

Cieľom pracovnej skupiny je vypracovať optimálne riešenia pre interoperabilitu systémov CRIS a inštitucionálnych repozitárov (IR) v európskom meradle a s ohľadom na všetky relevantné aspekty. Bude potrebné definovať zásady, stratégiu a teoretický rámec pre organizáciu a interoperabilitu prepojenia systémov CRIS a repozitárov Open Access. V rámci technických riešení bude pripravený návrh optimálnej sady metadát pre repozitár ako súčasť systémov CRIS a inštitucionálnych repozitárov. Výsledky sa premietnu do návrhov doplnení formátu CERIF, ktoré budú prediskutované a zapracované na pôde pracovnej skupiny CERIF. Následne sa vypracujú návrhy pracovných postupov (workflow) a metodika riadenia činností spojených s integrovaným systémom CRIS-IR. Príklady použitia a prípadové štúdie CRIS-IR budú slúžiť ako pomôcka pri hľadaní možných spôsobov riešenia uvedenej problematiky.

4. Pravidelné aktivity euroCRIS

EuroCRIS organizuje nasledovné podujatia:

- Členský míting. Koná sa dvakrát ročne, hostiteľom sú jednotlivé členské inštitúcie. Úlohou je inšpirovať miestne komunity pri plánovaní a implementácii systémov CRIS. Míting, podobne ako strategický seminár je určený iba pre členov a poskytuje príležitosť na diskusiu v rámci spoločenstva euroCRIS.
- Strategický seminár. Koná sa raz ročne v Bruseli a jeho účelom je diskusia so strategickými partnermi a formovanie stanovísk na strategické témy.
- Konferencia CRIS – koná sa každé dva roky a je otvorená aj pre nečlenov euroCRIS. Jej úlohou je diskusia mimo spoločenstva euroCRIS a propagácia jeho aktivít.
- Mítingy pracovných skupín – uskutočňujú sa podľa potreby.
- Zasadnutie rady – konajú sa štyrikrát ročne.

Okrem vyššie uvedených akcií euroCRIS poskytuje školenia formátu CERIF a odborné konzultácie a analýzy v oblasti systémov CRIS.

Z odporúčaní euroCRIS vychádza CVTI SR v rámci aktivity 4.1. projektu NISPEZ[1], nazvanej Rozširovanie CIP VVI o nové funkcie s rešpektovaním štandardov EÚ a zameraním na efektívnu prácu s projektmi vrátane prepojenia s inými informačnými systémami. V rámci projektu bola vytvorená štúdia [5], na základe ktorej boli sformulované požiadavky na nový informačný systém. V roku 2010 sa uskutočnilo verejné obstarávanie, z ktorého vzišiel dodávateľ softvéru. V spolupráci s ním dostane informačný systém o vede a výskume[2] novú funkcionalitu a atraktívny dizajn. Zaradí sa do európskej rodiny informačných systémov

1 Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku – prístup k elektronickým informačným zdrojom, národný projekt riešený Centrom VTI SR v rámci operačného systému Výskum a vývoj a spolufinancovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, http://nispez.cvtisr.sk

2 Informačný systém je v súčasnosti integrovanou súčasťou Centrálneho informačného portálu pre výskum, vývoj a inovácie (CIP VVI), https://www.vedatechnika.sk/ISVVP/Stranky/default.aspx

zameraných na vedu, výskum a inovácie ako SK CRIS.

Systémy CRIS zamerané na správu vedeckých informácií sa nebudujú len na národnej úrovni, ale týkajú sa všetkých organizácií, ktoré vykonávajú výskum a vývoj. Vysoké školy, ústavy SAV a iné výskumné organizácie majú záujem svoje aktivity prezentovať verejnosti prostredníctvom informačných systémov. Pri metodike, tvorbe a prevádzke systémov CRIS majú svoje nezastupiteľné miesto aj vedecké a akademické knižnice.

Zdroje:

[1] Euro CRIS. [Online]. [cit. 8.02.2011]. Dostupné na internete: http://www.eurocris.org

[2] ZENDULKOVÁ, D. Informačná podpora vedy a výskumu v SR. In *E-zborník z medzinárodného odborného seminára Elektronické služby v znalostnej spoločnosti, 12.9.2007, SLDK Zvolen.* [Online]. [cit. 8.02.2011] Dostupné na internete: http://sldk.tuzvo.sk/cosmo/foto/seminar/zbornik/pdf/Zendulkova-danica.pdf

[3] JEFFERY, K. The Purpose of Recording Research. In *Recording Research. 7th euroCRIS Strategic Seminar, September 14-15, 2009, Brussels.* [Online. [Cit.08.02.2011]. Dostupné na internete: http://www.eurocris.org/Uploads/Web%20pages/seminars/Seminar_2009/Session_1_-Keith_Jeffery_purpose-of-recording-research-ppt

[4] JÖRG, B. CERIF : spoločný formát informácií o výskume : formálne kontextuálne vzťahy na prechod cez labyrint vedeckých poznatkov. In *Informačné systémy o vede v EÚ : štandardizácia a kompatibilita : zborník z medzinárodnej konferencie. CVTI SR, Bratislava 23.4.2009.* [Online.] [Cit. 8.02.2011]. Dostupné na internete: http://conf.cvtisr.sk/KonferenciaIS2009/userfiles/file/Zborník_konferencia_SK.pdf

[5] *K problémom budovania informačných systémov o vede v SR : súhrnná správa z Analytických štúdií.* Zostavovateľ správy: Ing. Oleg Cvik – gestor aktivity 4.1. Bratislava marec 2010 [Online]. [Cit. 8.02.2011]. Dostupné na internete: http://nispez-cvtisr.sk/userfiles/file/Aktivita%204.1/Analytick%C3%A1%20%C5%A1t%C3%BAdia_SS_FINL_Marec2010(1).pdf

Ing. Danica Zendulková,
Centrum vedecko-technických informácií SR v Bratislave
zendulkova@cvtisr.sk

PRI ŽIVOTNOM JUBILEU LUDMILY BENETINOVEJ

V kalendáriu knihovníckych jubileí na rok 2011 je medzi jubilujúcimi osobnosťami zapísané meno Ludmily Benetinovej. PhDr. Ludmila Benetinová (nar. 27.1.1931) patrí medzi popredných slovenských knižničných pracovníkov v 60.-80. rokoch už uplynulého storočia. Pri príležitosti jej životného jubilea požiadali sme ju o rozhovor.

- **Pani doktorka, prijmite predovšetkým úprimné blahoželanie k Vášmu peknému jubileu od redakcie Bulletinu Slovenskej asociácie knižníc. Čitateľom nášho bulletinu by sme chceli priblížiť Vaše pôsobenie v knihovníctve, Váš takpovediac knihovnícky životopis.**
  - Porozprávajte nám, prosím, najprv o Vašom vstupe na knihovnícku dráhu.

Knihovníctvo som vyštudovala na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave v rokoch 1960-1965, ukončila ho štátnou záverečnou skúškou a obhajobou diplomovej práce na tému *Odborové informačné strediská na Slovensku a ich pomoc výskumu.* Podklady pre diplomovú prácu som získavala nielen z odbornej literatúry, ale robila som aj prieskum v desiatich odborových informačných strediskách (ODIS) rôznych rezortov hospodárstva. Zamerala som sa jednak na činnosť týchto stredísk pri budovaní informačných fondov, spracovaní vedeckých, technických a ekonomických informácií a ich rozširovanie, predovšetkým pre potreby výskumu. Druhú časť práce som venovala účasti ODIS na realizácii výskumných úloh – na informačnej príprave, ďalej priebežnému adresnému prísunu informácií, bibliografickému spracovávaniu publikačnej činnosti výskumných pracovníkov. – Problémom zabezpečovania informačných potrieb vedeckých a výskumných pracovníkov som sa venovala prakticky počas celej profesionálnej aktivity. Je to aj téma mojej rigoróznej práce (*Informačné potreby vedecko-pedagogických pracovníkov na vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre).*

- **Ktoré bolo Vaše prvé pracovisko po ukončení štúdia? – Je známe, že tam ste vstúpili aj na pole medzinárodnej spolupráce.**

Po promócii som začala pracovať v Ústrednej ekonomickej knižnici (ÚEK) v Bratislave. Bolo to v čase, keď sa triedenie informačných prameňov a informácií ro-

bilo iba ručne na katalogizačných lístkoch, príp. v tlačených bibliografiách, neexistovala automatizácia a len postupne sa začínala mechanizácia (dierne štítky) a modernými nosičmi boli mikrofilmy a mikrofiše. Najvhodnejším triediacim systémom bolo vtedy Medzinárodné desatinné triedenie (MDT). Tabuľkám MDT, časti 3 Spoločenské vedy, resp. 33 Ekonomika bola venovaná práca v Ústrednej ekonomickej knižnici. (Išlo o vydanie kompletných tabuliek na základe dovtedy vydaných tabuliek v Československu, preklad nemeckého vydania do slovenčiny, úpravy a doplnky podľa súčasných potrieb.) Pracovala som na budovaní kartotéky triednikov MDT, pričom mi pomáhali poznatky zo stredoškolského ekonomického vzdelania. Nakoľko tieto aktivity knižnice akceptovala aj Medzinárodná federácia pre dokumentáciu (FID), začalo sa s bezprostrednou spoluprácou v medzinárodnej komisii FID C3 pri revízii, aktualizácii a doplňovaní oficiálnych tabuliek MDT. Do činnosti FID C3 som mala možnosť aktívne sa zapojiť v roku 1968 a pokračovať v spolupráci aj po prechode do Ústrednej pôdohospodárske knižnice v Nitre (predovšetkým v oblasti ekonomiky poľnohospodárstva). Ako členka FID C3 som sa zúčastňovala zasadaní tejto komisie v Československu (na Slovensku som sa podieľala na ich organizácii) i v zahraničí. - V roku 1980 sme sa s rodinou presťahovali do Bratislavy, kde som mala iné odborné zameranie a s prácou vo FID C3 som skončila.

- **Vaším novým pracoviskom sa teda stala Ústredná pôdohospodárska knižnica v Nitre.**

V roku 1969 som prišla pracovať do Ústrednej pôdohospodárskej knižnice (ÚPK) v Nitre ako metodička. Mala som na starosti metodickú prácu v knižniciach katedier tamojšej vysokej školy a v poľnohospodárskych knižniciach na celom Slovensku. Tam sa mi naskytla možnosť ďalej sa venovať informačným potrebám používateľov a bola som s nimi v bezprostrednom styku.

Neskoršie som bola poverená vedením bibliografického oddelenia knižnice. V tomto oddelení sa dlhoročne bibliograficky spracovávala poľnohospodárska literatúra, budovala sa bibliografická kartotéka, zostavovali sa rôzne odborné bibliografie, bibliografie publikačnej činnosti pracovníkov Vysokej školy poľnohospodárskej a podľa potreby tematické rešerše. Pre slovenskú národnú bibliografiu, vydávanú Bibliografickým oddelením Matice slovenskej (ktorá plnila funkciu národnej knižnice), sa spracúvali vybrané odborné periodiká, prípadne iné informačné dokumenty. Začiatkom 70. rokov sa prehĺbila spolupráca ÚPK s Ústrednou poľnohospodárskou a lesníckou knižnicou (Ústřední zemědělská a lesnická knihovna – ÚZLK) v Prahe pri každoročne vydávanej československej poľnohospodárskej bibliografii, pričom slovenskú časť pripravovali pracovníci bibliografického oddelenia nitrianskej knižnice. Do tejto bibliografie sa priebežne spracúvali v relatívnej úplnosti vydávané neperiodické publikácie z oblasti poľnohospodárstva, robil sa rozpis zborníkov a periodík. Po prevzatí vedenia oddelenia som bola zodpovednou redaktorkou. Bibliografickej činnosti som sa venovala aj vo funkcii vedúcej porad-

nej komisie pre bibliografiu pri národnej knižnici v Martine.

- **V prvej polovici sedemdesiatych rokov ste zastali na čele Ústrednej pôdohospodárskej knižnice.**

Po odchode riaditeľa som bola rektorom Vysokej školy poľnohospodárskej poverená vedením ÚPK. Knižnica bola v tom čase administratívne i hospodársky súčasťou Vysokej školy poľnohospodárskej (VŠP) v Nitre, patrila pod ministerstvo školstva a plnila funkciu ústrednej knižnice vysokej školy. Súčasne však bola aj ústrednou knižnicou siete poľnohospodárskych knižníc na Slovensku. Preto sa celá činnosť ÚPK zamerala na plnenie obidvoch týchto funkcií v čo možno najširšej miere. Išlo nám o to, v spolupráci s ďalšími knižnicami optimálne budovať knižničné fondy, spracúvať informačné dokumenty a informácie, s cieľom optimálne uspokojovať informačné potreby používateľov rôznych kategórií.

V druhej polovici 70. rokov sa začali v knižnici uplatňovať aj moderné médiá prenosu informácií. Okrem publikovaných a nepublikovaných dokumentov (výskumné správy, dizertačné práce, diapozitívy) to boli aj dokumenty kopírované (fotokópie, xerokópie), magnetofónové pásky, dierne štítky. Pomaly sa začalo aj s využívaním automatizácie. – Pozornosť sa začala hlbšie zameriavať na používateľov knižničných služieb a ich diferencované informačné potreby. S cieľom získať objektívne poznatky o rôznorodých informačných potrebách pracovníkov VŠP pre riadenie, pre výchovno-vzdelávací proces, pre vedecko-výskumnú činnosť a pre poradenstvo som pripravila dotazníkový prieskum. Do prieskumu boli zahrnutí vedecko-pedagogickí pracovníci VŠP (spolu 529 respondentov), návratnosť dotazníkov bola 55.57%. Základné spracovanie dotazníkov sa uskutočnilo vo výpočtovom stredisku VŠP a výstup tvorili dvojrozmerné tabuľky. Tie bolo treba spracovať tak, aby sa získali nielen kvantitatívne, ale aj kvalitatívne poznatky, na čo som použila vlastnú metódu. Prieskum poskytol poznatky o osobnej charakteristike vedecko-pedagogických pracovníkov, o ich informačnom chovaní, preferovaní jednotlivých druhov informačných prameňov a kanálov vo vzťahu k ich kvalifikácii, dĺžke praxe, odbornej aktivite mimo pracoviska a špecializácii. Výsledky prieskumu sa postupne a podľa možností aplikovali v činnosti ÚPK a poslúžili pre plánovanie jej rozvoja. Poznatky som zverejnila v odbornej tlači.

V tom čase sa riešila celoštátna výskumná úloha Odvetvový systém československej sústavy VTI v poľnohospodárstve, ktorej hlavným riešiteľom bol Ústav vědecko-technických informací pro zemědělství (ÚVTIZ) v Prahe. Na výskumnej práci sa podieľala aj ÚPK v Nitre. Pracovníci knižnice spolupracovali na riešení čiastkových úloh, sumarizovaní výsledkov i aplikácii výsledkov. - Z rodinných dôvodov som v roku 1980 ukončila prácu v ÚPK a začala som pracovať v Univerzitnej knižnici v Bratislave.

- **Vstupom do služieb Univerzitnej knižnice v Bratislave sa začala nová kapitola vo Vašom knihovníckom živote.**

Moje pôsobenie v Univerzitnej knižni-

ci v Bratislave (UKB) bolo sústredené na prácu v metodickom oddelení. V prvom období to bola predovšetkým činnosť v študovni knihovníckej literatúry. Neskoršie sa moje metodické aktivity orientovali na plnenie jednej z hlavných, celoštátnych funkcií UKB. V r. 1977 bola UKB poverená funkciou špecializovanej informačnej inštitúcie VTEI pre prácu s periodickou literatúrou nadobúdanou v Československu. Popri už dovtedy vykonávanej celoštátnej evidencii zahraničnej literatúry a budovaní celoštátneho súborného katalógu periodík išlo o rozvinutie metodickej práce v zameraní na periodiká. Metodičkou pre túto oblasť som sa stala ja. K mojim ťažiskovým úlohám patrila úloha výkonnej redaktorky časopisu *Zahraničné periodiká v informačnej praxi.* Časopis sa vydával pre potrebu knižníc a informačných pracovísk v celom Československu, členmi redakčnej rady boli odborníci z vedeckých knižníc. Uverejňovali sa tu príspevky zo všetkých oblastí práce s periodikami od autorov z celej republiky. - Okruh mojich úloh však bol omnoho širší – zahrnoval poradenskú, informačnú, koncepčnú i vedecko-výskumnú činnosť. Za všetko spomeniem prácu na ústavnej výskumnej úlohe Metodika prieskumu využívania zahraničných periodík v knižniciach. Zúčastnila som sa aj na riešení štátnej výskumnej úlohy IKIS na báze elektronizácie – bola som členkou riešiteľského kolektívu blokovej úlohy Používatelia. Istým zavŕšením mojej činnosti bola príprava *Príručky pre prácu s periodikami.* – Z Univerzitnej knižnice v Bratislave som odišla do dôchodku v marci 1989.

- **Súčasťou Vašich odborných aktivít bola práca vo Zväze slovenských knihovníkov a informatikov.**

Členkou Zväzu slovenských knihovníkov a informatikov (ZSKI) som sa stala hneď od jeho založenia v roku 1968. (Niekedy sa hovorilo aj o znovuoživení Zväzu slovenských knihovníkov, ktorého činnosť bola zastavená po roku 1948.) Aktívne som začala pracovať začiatkom 70. rokov najprv vo výbore Zväzu, neskoršie som bola zvolená za predsedníčku Knihovníckej sekcie a podpredsedníčku ZSKI. V rámci predsedníctva som zabezpečovala úlohy spojené s vedením sekcie a podieľala sa na styku so zahraničnými knihovníckymi zväzmi. Po odchode do dôchodku som zostala členkou seniorklubu Spolku slovenských knihovníkov, rada sa zúčastňujem na klubových stretnutiach aj predvianočných stretnutiach, kde sa oboznamujem s aktuálnou prácou našich knižníc a dosiahnutým pokrokom.

- **Máte bohatú publikačnú činnosť. Od začiatku 70. rokov bola súčasťou Vašich pracovno-profesijných aktivít.**

Áno, publikovanie výsledkov práce môjho pracoviska i mojich vlastných, ich sprístupňovanie knihovníckej, a niekedy aj širšej verejnosti, upozorňovanie na odborné problémy a potrebu, resp. možnosti ich riešenia som pokladala za neoddeliteľnú súčasť svojich úloh. V tomto zameraní som publikovala v odborných periodikách a zborníkoch viac ako 50 štúdií a článkov, ako samostatné vydania vyšli *Metodika prieskumu využívania zahraničných periodík v knižniciach* (1985), *Príručka pre prácu s periodikami* (1988) a *Fondy, katalógy*

a kartotéky Študovne knihovníckej literatúry Univerzitnej knižnice v Bratislave (1984).

- **Na záver nášho rozhovoru dovoľte opýtať sa, aké bolo Vaše knihovnícke krédo?A aký je Váš odkaz nastupujúcim generáciám knihovníkov?**

Knihovnícku prácu som vždy robila so záujmom, chápala som ju ako svoje povolanie. Snažila som sa, aby bola prospešná pre používateľa. Snažila som sa zachytiť dobré poznatky na iných pracoviskách a aplikovať ich vo svojej práci. Prajem mladým knihovníkom, aby pre nich tá práca bola zaujímavá a uspokojujúca, aj napriek problémom.

Vážená pani doktorka, rozhovor s Vami bol zaujímavý a podnetný, inšpirujúci. Ďakujeme zaň a do ďalších rokov Vám želáme všetko najlepšie.

Redakcia Bulletinu SAK

BEZ KNIHY SI ŽIVOT ANI NEVIEM PREDSTAVIŤ

Ak spomíname, či bilancujeme, premietajú sa nám v mysli uplynulé roky, ľudia, udalosti, letmé stretnutia, útržky rozhovorov, alebo dlhoročná spolupráca, kontakty. Práve takto som pristupovala aj k črte o jednej z knihovníckych stálic – ***Mgr. Kamile Fircákovej***. Priznám sa, že najskôr som si ju pamätala ako *„tú drobnú východniarku s krásnymi očami“* a až neskôr som túto charakteristiku spojila s jej menom.

K. Fircákovú poznala celá predošlá i práve odchádzajúca generácia knihovníkov ako tvorivú, aktívnu pracovníčku, ktorá sa svojou výraznou publikačnou činnosťou zapísala – bez zveličenia – do moderných dejín slovenského knihovníctva. Aké bolo vlastne stretnutie K. Fircákovej s knihou a knižnicami? Teraz – pri príležitosti jej nedávneho životného jubilea – bola vhodná príležitosť pozrieť sa na jej knihovnícku cestu.

- **Detstvo si prežila (nar. 24.1.1941 v Nižných Remetách na Zakarpatskej Ukrajine) na viacerých miestach východného Slovenska, ale aj v severných Čechách. V Ústí nad Labem si dokončila základnú a strednú školu. V r. 1957-1961 si vyštudovala v Prahe Vysokú školu pedagogickú, odbor história – zemepis a potom si pôsobila do r. 1964 v školských službách. Ďalší rok si sa ocitla už v Košiciach, v Štátnej vedeckej knižnici. Čo Ťa priviedlo práve sem?**

Dalo by sa povedať, že náhoda, alebo nutnosť riešiť aktuálnu životnú situáciu. V r.

1963 som sa s rodičmi vrátila na Slovensko a usadili sme sa v Košiciach. Učiteľské miesto sa mi tam však nepodarilo nájsť. Každodenné cestovanie - dochádzanie za prácou sa istým spôsobom podpisovalo na mojom zdravotnom stave – bývala som často chorá. Tak som si hľadala dajaké zamestnanie v Košiciach, ako dočasné, s tým, že tak budem mať viac možností poobzerať sa za učiteľským miestom. Takto som 1. januára 1965 nastúpila do Štátnej vedeckej knižnice. Z „dočasného" miesta sa zakrátko stalo trvalé a učiteľské miesto som už viac nezháňala.

- **V r. 1965 si sa teda „upísala" ma celý život knihovníctvu. Svoju kvalifikáciu si si neskôr doplnila nadstavbovým štúdiom na Katedre knihovníctva a vedeckých informácií Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Aké boli Tvoje začiatky v košickej knižnici?**

V ŠVK som nastúpila do oddelenia spoločenskovednej a regionálnej bibliografie. Vtedy sa tam rozbehli práce na rozsiahlej edícii Bibliografia východného Slovenska. Tá mala zhromaždiť a spracovať na odborovom princípe literatúru publikovanú v rokoch 1945-1961, pokračovať spracúvaním súhrnných ročeniek za nasledujúce roky a postupne aj retrospektívnych bibliografií. Mne pripadla úloha spracovať bibliografiu literárnej vedy, umeleckej literatúry a jazykovedy – slovenskej, ukrajinskej a maďarskej (národov a národností žijúcich na východnom Slovensku). Výsledkom štvorročnej práce bola štvorzväzková práca s názvom *Literatúra (1945-1961).* Po starostlivej redakcii dielo vyšlo r. 1972, no v obmedzenom rozsahu (len pre vnútornú potrebu), vzhľadom na literárne osobnosti, ktoré sa po roku 1968 stali „prohibitnými. (Materiál, ktorý sa vzťahoval k jazykovede, nebol do bibliografie zahrnutý, ani publikovaný osobitne.)

- **V r. 1969 si prešla do Univerzitnej knižnice v Bratislave, kde si zostala až do odchodu z aktívnej služby v r. 2007. Ako by si charakterizovala toto – takmer celoživotné – pôsobenie v „univerzitke"?**

Viem, že to znie neuveriteľne, ale skutočne som tejto inštitúcii zostala „verná" 38 rokov. Nebola to však iba jedna pracovná pozícia, ale pracovala som v troch rôznych oddeleniach. Bola som najskôr pracovníčkou referentského (neskôr bibliograficko-informačného) oddelenia - do marca 1984, potom som sa stala metodičkou pre knižnicu a vedúcou metodického oddelenia a v r. 1997 som „zakotvila" na ostatných desať rokov v oddelení retrospektívnej bibliografie.

- **Ako sa teraz – s odstupom času – dívaš na svoju prácu v Univerzitnej knižnici? Na čo si najradšej spomínaš?**

Začnem teda postupne. Najskôr som pracovala ako odborná referentka pre umenie (výtvarné a scénické) a metodička pre špeciálnu bibliografiu. Moja náplň práce bola pestrá – zahŕňala široký okruh úloh: návrhy na doplňovanie zahraničnej literatúry, systematickú a predmetovú katalogizáciu literatúry, dotváranie klasifikačných pomôcok (práve sa prekladalo a aplikovalo sovietske Knihovnícko-bibliografické triedenie – KBT; podieľala som sa aj na preklade stredných tabuliek Medzinárodného

desatinného triedenia – MDT (triedy 0, 1, 7, 9) a Medzinárodného rubrikátora kultúry).Ďalej to boli bibliograficko-informačné služby, príprava výstav a tvorba bibliografií (*SNP a slovenské výtvarné umenie 1-3, Československé umenie v sovietskej tlači. Zv. 1. Umenie všeobecne. Výtvarné umenie, Poľská literatúra na Slovensku 1.2),* súpisov literatúry k výstavám *(Umenie portrétu, České divadlo v minulosti a v súčasnosti)* a i. Ako metodička pre špeciálnu bibliografiu som mala na starosti evidenciu a koordináciu tvorby odborovo-tematických a personálnych bibliografií a ich propagáciu. Okrem toho som zastupovala knižnicu v celoslovenskej rade pre koordináciu bibliografickej činnosti, bola som členkou redakčnej rady *Bibliografického zborníka.*

Osobitne by som chcela v tomto období spomenúť účasť na organizácii svetového knihovníckeho kongresu – 44. kongresu Medzinárodnej federácie knihovníckych asociácií a inštitúcií – IFLA na Slovensku (na Štrbskom Plese) v r. 1978. Bola som výkonnou redaktorkou predkongresového *Informačného letáku 44. kongresu IFLA* (na informovanie čs. knižníc) a kongresového *Informačného bulletinu 44. kongresu IFLA* (pre účastníkov kongresu, v 3 jazykových mutáciách). Ako členka edičnej komisie, a výraznou mierou i autorsky som sa podieľala na príprave publikácie *Knižnice v Československej socialistickej republike* (pre účastníkov kongresu, v 5 jazykových mutáciách); bola som aj zostavovateľkou pokongresového zborníka s názvom *44. kongres IFLA v ČSSR* (1982).

Neskôr, v metodickom oddelení som vykonávala dvojjedinú funkciu vedúcej tohto oddelenia a metodičky pre knižnicu. Z časového hľadiska väčšiu časť mojej pracovnej náplne tvorila práve druhá časť funkcie. Zameriavala sa na širokú oblasť knižničného pracovného procesu, tvorby pracovných postupov, aplikáciu právnych a technologických noriem, na výchovu a vzdelávanie pracovníkov knižnice, organizáciu a koordináciu edičnej a vedecko-výskumnej činnosti, spoluprácu s inými knižnicami doma i v zahraničí. Zahŕňala koncepčnú, organizačnú a metodicko-inštruktážnu prácu, členstvo v redakčnej rade *Knižničného zborníka.*

Ako pracovníčka oddelenia retrospektívnej bibliografie som pracovala po celý čas na úlohe Bibliografia almanachov, ročeniek zborníkov na Slovensku za roky 1701-1918, najmä bibliografickým spracúvaním týchto dokumentov v maďarčine a vkladaním záznamov do elektronickej databázy. Materiál o jednotlivých tituloch som sa usilovala aj širšie predstaviť vo svojej prednáškovej a publikačnej činnosti. V publikačnej činnosti, ktorá sa v tomto období výraznejšie rozvinula, som sa venovala (a venujem naďalej) dejinám Univerzitnej knižnice, jej fondom, osobnostiam – pracovníkom knižnice, systematicky prispievam do periodika *Aktuality: informácie z knižničnej a informačnej vedy a praxe* – dnešného *Bulletinu Univerzitnej knižnice v Bratislave,* ako aj do ďalších vydaní knižnice. Spracovala som bibliografiu *Univerzitná knižnica v Bratislave 1986-1999.*

Keď sa zamyslím nad druhou časťou otázky – na čo si najradšej spomínam – odpoveď bude jednoznačná: na ľudí, bezprostredných kolegov a kolegyne z „univerzitky", knihovníkov z iných knižníc a inštitúcií, s ktorými som často pracovala, aj na vďačných nezná-

mych čitateľov, ktorým som dokázala pomôcť. Dobré priateľské vzťahy sú na nezaplatenie, preto si ich tak cením dodnes.

- **Popri svojich pracovných úlohách si sa venovala prednáškovej činnosti (napr. od r. 1998 sa pravidelne zúčastňuješ seminárov o dejinách knižnej kultúry) i publikačnej činnosti, angažovala si sa však aj širšie, napr. na riešení štátnej výskumnej úlohy Integrovaný knižnično-informačný systém (IKIS) na báze elektronizácie, kde si bola vedúcou čiastkovej úlohy Používatelia. Našla si si čas aj na ďalšie aktivity?**

Spomínané činnosti čiastočne vyplývali z mojej pracovnej činnosti a úloh a čiastočne aj z mojej vlastnej iniciatívy i záujmu o problematiku, ktorá mi je blízka. Dokumentuje to aj prehľad mojej publikačnej činnosti (*Studia Bibliographica Posonienia I, 2006)* a ďalšie odvtedy uverejnené štúdie, bibliografické súpisy, medailóny osobností, články či heslá v encyklopédiách, editorská činnosť, ako aj založenie a redigovanie prvého *Bulletinu Univerzitnej knižnice v Bratislave* (1990-1995). Neviem posúdiť, či je to dosť, alebo by toho mohlo byť viac? To prenechám iným. – Čo sa týka ďalších aktivít – tak ide o členstvá vo viacerých komisiách, radách a pod., ktoré síce vyplývali z môjho pracovného zaradenia, ale vyžadovali si prácu navyše. V tejto súvislosti by som rada spomenula moju účasť na organizačnej príprave vzniku Slovenskej asociácie knižníc, založenie jej bulletinu a spracovanie informačnej publikácie o SAK (na tej sme pracovali spolu s Tebou).

- **Ani po odchode z aktívnej služby však „nezaháľaš" a opäť si vstúpila do knihovníckeho kolotoča. Kde teraz pracuješ a nad čím práve dumáš?**

Od r. 2007 som výkonnou redaktorkou *Bulletinu Slovenskej asociácie knižníc* a od r. 2009 vediem knižnicu SNM - Múzea židovskej kultúry v Bratislave. Mojou hlavnou úlohou je skatalogizovať jej fond. Je pozoruhodný po mnohých stránkach a ja mám taký tichý zámer postupne ho predstavovať aj propagovať. Robím si rozličné čiastkové prieskumy a analýzy – tém je mnoho.

- **Nájdeš si vôbec čas na oddychové čítanie? Prezraď, čo máš rozčítané?**

Predsa len som teraz voľnejšia a na knihu si vždy nájdem čas, veď život bez knihy si ani neviem predstaviť. V mojej lektúre zaujíma trvalé miesto historizujúca beletria – momentálne som sa pustila do druhej série románového cyklu francúzskeho spisovateľa Roberta Merleho *Dedičstvo otcov.* Inak je môj čitateľský záujem mnohožánrový a tematicky široký. V poézii je mojou stálicou Mašenka Haľamová a jej krehké verše.

*

Tak ako mňa, iste aj mnohých ďalších prekvapuje „zásoba" energie kolegyne Fircákovej, jej systematický záujem o aktuálne knihovnícke dianie, pracovné nasadenie, ktorému nechýba trpezlivosť, obetavosť a dôslednosť.

Rozhovor o knihovníckej ceste „našej Kamilky", ako ju doteraz v knižnici volajú, je len jedným z pohľadov na jej rozsiahlu činnosť a nemôže detailne obsiahnuť všetko. Viem, že nepovedala ešte posledné slovo. Držím palce.

PhDr. Ľudmila Čelková

PRIPOMÍNAME SI ...

V 1. štvrťroku 2011 oslávili životné jubileá poprední knižniční pracovníci:

Prof. PhDr. Dušan Katuščák, PhD., riaditeľ Slovenskej národnej knižnice (* 4.2.1946)
PhDr. Anežka Strihová, riaditeľka Univerzitnej knižnice Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre (*8.2.1951)
PhDr. Miriam Pekníková, PhD., riaditeľka Akademickej knižnice Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (* 17.3.1956)
Mgr. Lívia Koleková, riaditeľka Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave (* 4.2.1961)

Jubilantom srdečne blahoželáme!

ISSN 1335-7905